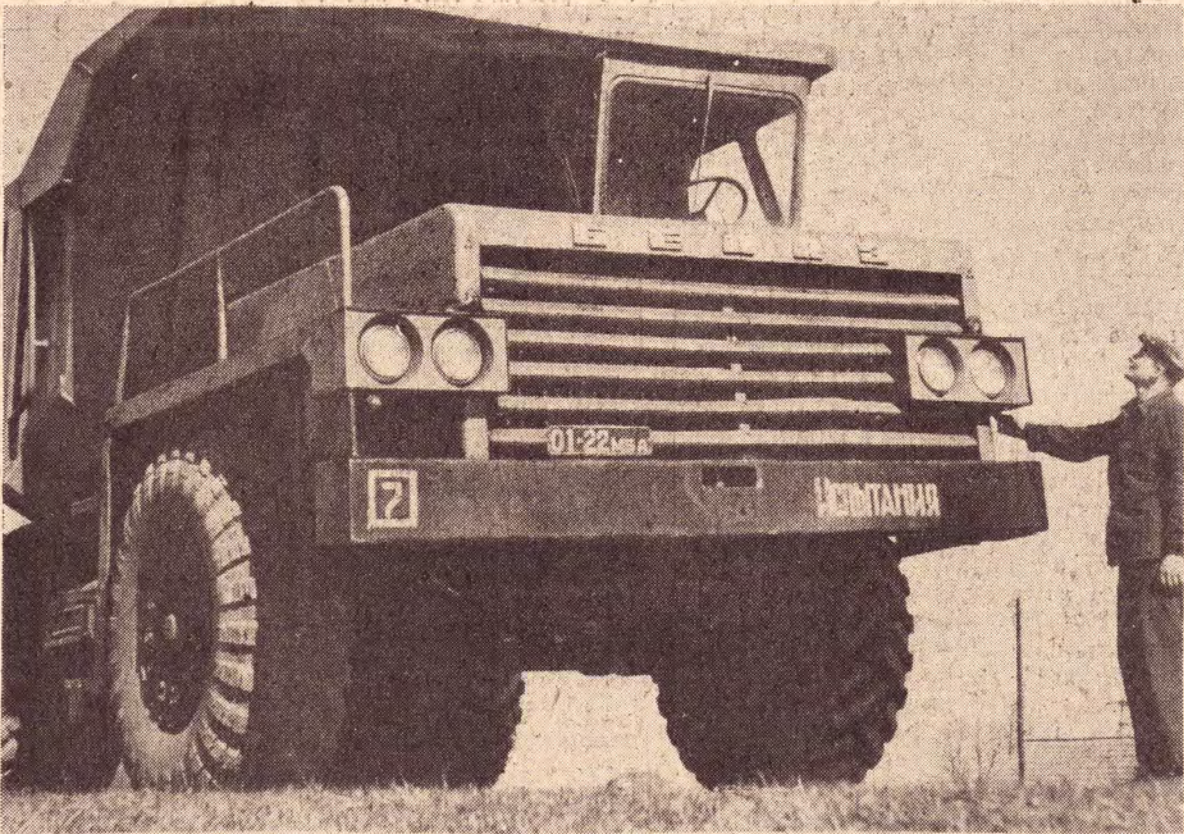

 нумары: Рэфлексіі з-пад дуба Ягайлы ВОН! Мая прапанова

27-тонны аўтамабіль - самазвал «Бел АЗ — 540» Беларускага аўтазавода. (Да артыкула «Машыны камуністычнай будучыні». Стар. 2)

ЖУРАВЫ

Гэй, не адлятайце
Ў вырай, журавы!
Хіба знелюбелі
Нашы паплавы?
Хіба знелюбела
Тая сенажаць,
Дзе цяпер люстэркі —
Лужыны ляжаць?..
Доўгая дарога
Горкім летуцам.
Паплавы гавораць:
«Памахайце нам!»
Ды аб тым не трэба
Жорава прасіць:
Не махне ён крыллем —
Каменем зляціць...

Еўдакія ЛОСЬ

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 42 (297) | ГОД VII | 21 КАСТРЫЧНІКА 1962 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

НОВЫ АДДЗЕЛ БГКТ

30 верасня вялікая канферэнцыйная зала Прэзідыума ПРН у Дуброве мела святочны выгляд. Дэкарацыя скромная і простая: лозунг «I канферэнцыя БГКТ», партрэты Купалы і Коласа, 2 выстаўкі «Класікі беларускай літаратуры» і «З жыцця БГКТ». Апрача гэтага залу ўпрыгожваюць узоры беларускай народнай вышыўкі і ткацтва, якія выклікаюць вялікую зацікаўленасць удзельніц канферэнцыі.

Канферэнцыя пачынаецца ў 12 гадзін. За сталом прэзідыума, на якім стаяць кветкі, займаюць месцы члены арганізацыйнага камітэта, сакратар ГП БГКТ тав. Уладзімір Юзвюк, першы сакратар КП ПАРП тав. Мікалай Карпюк і старшыня Прэзідыума ПРН тав. Аляксандр Чуж.

На канферэнцыі прысутнічае каля 100 асоб. Удзельнікі з цікавасцю слухаюць даклад тав. Івана Кіндзюка, старшыні арганізацыйнага камітэта. У ім дакладчык ахарактарызаваў дзейнасць і заданні таварыства, улічваючы спецыфіку Дуброўскага павета. Важнае месца ў дакладзе займаюць справы сужыцця насельніцтва каталіцкага і праваслаўнага веравызнанняў, а таксама культурна-асветныя справы. Гэтая праблематыка была падхоплена і развіта ў дыскусіі. Выступаючыя з жалем і глыбокім унутраным расчараваннем гаварылі аб тым, што не валодаюць роднай мовай і прасілі прабачэння і дазволу гаварыць па-польску.

Але адчувалася шчырае жаданне і імкненні ведаць родную мову, ведаць і развіваць багатую родную культуру, якая захавалася, хаця і ў прымітыўным выглядзе, пад саламянай страхой.

Пасля дыскусіі, у якой усе праблемы ставіліся вельмі канкрэтна і ясна, пачаліся выбары. Праўленне аддзела выбрана аднагалосна. У склад яго ўвайшло 9 асоб. Гэта людзі, якія ўнеслі не толькі вялікі ўклад у арганізацыю аддзела таварыства ў Дуброве, яны таксама з'яўляюцца вядомымі ў павеце актывістамі. Праўленне аддзела знаходзіцца ў добрых руках.

Канферэнцыя аднагалосна прыняла пастановы, апрацаваныя камісіяй прапаноў, з невялікімі істотнымі папраўкамі.

Гэтыя пастановы акрэсліваюць асноўны напрамак працы аддзела.

У пастановах як галоўнае прадбачваецца згуртаваць вакол таварыства шырокія масы насельніцтва павета незалежна ад веравызнання, якое карыстаецца на штодзень «простай» мовай, з мэтай пашырэння культурна - асветнай працы ў вёсках.

Увесці ў школах для беларускіх дзяцей, а таксама на вячэрніх курсах, беларускую мову як прадмет.

Шчыра жадаем дуброўскім таварышам і маладому аддзелу поспехаў у працы.

М. Лобач.

ГУТАРКА АБ БУДУЧЫМ

ШЛЯХІ — ДАРОГІ

Меліярацыйныя работы ў далінах рэк і рачулак ствараюць надзвычай шырокія магчымасці развіцця жывёлагадоўлі. Беласточчына будзе славіцца выдатнымі жывёлагадоўцамі — павінна быць краем малаком і... мясам багатым; абавязана стацца «зялёным Слёнскам» Польшчы. Іншай перспектывы няма!

Ужо наглядаем першыя прыкметы намечаных пераўтварэнняў. Неўзабаве закончыцца ліквідацыя хворай туберкулёзам (сухотамі) жывёлы. Закуплена ў другіх ваяводствах значныя колькасці расавых бугаёў, маркачоў і свінаматак. Напалавіну паменшылася пагалоўе авец і амаль удвая павялічылася закупка... воўны. Значыць, перастаем захапляцца лікамі. Пачынаем болей прыглядацца да якасці гадаванай авечкі, каровы, свінні.

Цэнтрам жывёлагадоўлі на тэрыторыі нашага ваяводства з'яўляецца Высока - Мазавецкі павет, які мае разнастайны вопыт, даўнія традыцыі. Каб дагнаць мазаўшан, неабходна перш за ўсё пакласці шмат намаганняў у напрамку перастаноўкі ўбогіх палеткаў з дробнай збожжавай прадукцыі, якая не забяспечвае нават уласных патрэб, на стварэнне кармавой базы. Маецца тут на ўвазе не толькі пашырэнне пасбішчаў, але і прапашныя культуры (бульба, бурак).

Усё гэта патрабуе доўгіх год планавай, разумнай дзейнасці. Старая пагаворка, што «манна не сыплецца з неба», знаходзіць аднак невясёлае адлюстраванне на Гайнаўшчыне ці Сакольшчыне, дзе справа арганізацыі жывёлагадоўчых гурткоў неяк заціхла. А і іх суседзі па павету таксама не вельмі чым змогуць пахваліцца.

(Працяг на стар. 4)

АСЕННІЯ РЭФЛЕКСІІ З-ПАД ДУБА ЯГАЙЛЫ

Бабіна лета. Напэўна, мужчыны прыдумалі такую назву залатой, багатай, цяжарнай пладамі і ўраджаямі ранняй восені.

Бабіна лета блішчыць у сонцы, жоўты ліст з Белавежскай пушчы варушыцца на маіх нагах.

Белавежа — сонная нейкая. Перасталі прыязджаць турысты. Аднаднёвыя такія. Белавежа хоць мае ўсе прадпасылкі стаць поўнасцю турыстычнай мясцовасцю, усё яшчэ ёю не стала.

Так сабе разважаю, а чытач патрабуе канкрэтнай думкі. Што ж, добра. Адзін знаёмы, расказвае, выехаў у Белавежу і... нічога страшнага, захацеў паесці. Зайшоў у «Турыстычную», што ў парку. «А вы заказвалі? — пытаюць.»... «Не. Я без перспектывічнага плана прыехаў сюды, і хачу паесці». «Нельга. Трэба тыдзень наперад заказваць. Яек можам усмажыць». Сэрца знаёмаму адыйшло ад горла. Дыхнуў.

Далей. Прыязджае ў Белавежу экскурсія. У той жа дзень трэба вяртацца. А ў самай Белавежы трэба за гэты адзін дзень, правільней, 5 гадзін, убачыць музей, народны парк, пабыць ля дуба Ягайлы, убачыць зуброў у запаведніку. Знаёмая амаль на чатырох прылезла з-пад дуба Ягайлы (ён далей, у Пушчы): «Я ўжо не хачу зуброў. Хачу пасядзець». «А музей як вам падабаецца?» — пытаю. «Падабаецца. Як я яго паглядзела. Намучыцца чалавек тут і больш нічога».

Такое ўражанне выносіць турыст з Белавежы, аб якой крычаць, што жамчужына.

Далей. Каяком уніз па рацэ Нараўцы. Той, хто аднойчы выбраўся на такую экскурсію, вярнуўся новым чалавекам. «Нешта невыказна цудоўнае — вада, лес, сонца, адпачынак у дуплах старых дубоў. А дубы! Ягайлы хай схаваецца перад гэтымі царамі». Але ў Белавежы той, хто адказвае за турыстыку, не павядзе турыста на такія шляхі. У Белавежы цудоўная прабагатая Белавежа замыкаецца для турыста паміж музеем і дубам Ягайлы. Бо Беласточчына (а Белавежа на ёй), тым і славіцца, што не ўмее паказаць, што мае.

(Працяг на стар. 5)

Крызіс V рэспублікі

Няма ніякіх сумненняў, што цяперашні ўрадавы крызіс у Францыі не з'яўляецца звычайным палітычным зрухам, якіх шмат перажывала гэтая краіна пасля вайны на гмаху V рэспублікі, клапатліва пабудаваным чатыры гады таму назад самім дэ Голем.

Агульна вядома, што французскі Нацыянальны Сход большасцю галасоў — ад правых аж па камуністычных левых — выказаўся супроць урада Пампіду, які складаўся з членаў Уніі за Новую Рэспубліку — партыі створанай дэ Голем. Па той прычыне прэзідэнт абразіўся на дэпутатаў і распусціў Сход. Проста, выкарыстаў такое права, якое прызнана яму ў канстытуцыі.

Патрэбна ўспомніць, што аказанае Нацыянальным Сходам супраціўленне дэ Голю нарадзілася ў сувязі з падрыхтоўкай ўсенароднага рэферэндума адносна далейшых змен канстытуцыі. Дэ Голь высоўвае патрабаванні, каб выбары прэзідэнта адбываліся ва ўсенародным галасаванні, а не, як было дагэтуль, праз электараў, якія пераважна паходзілі з асяроддзя Нацыянальнага Сходу. Менавіта, вакол гэтага пытання і разгараецца зараз напружаная барацьба. Магчымая згода на выбары прэзідэнта ва ўсенародным галасаванні (народ павінен выказацца па гэтаму пытанню ў час рэферэндума 28 кастрычніка г.г.) абазначала б на практыцы паглыбленне яго незалежнага становішча, адсутнасць кантролю над дзейнасцю кіраўніка дзяржавы. Нягледзячы на дадатныя і адмоўныя бакі такога кроку наогул, павялічыць гэта небяспеку абсалютнай улады адной асобы — небяспеку ўзмацнення фашыстоўскіх тэндэнцый. Тады нічога дзіўнага, што такіх перспектыў баяцца, як і левыя (сацыялдэмакраты, сацыялісты, камуністы), так і ліберальная буржуазія (каталікі, радыкалы).

Вышэй успомненыя групіроўкі выступаюць супроць урада Пампіду — галасавалі супроць імкненняў дэ Голя паменшыць ролю парламента. Значыць, усе тыя палітычныя партыі будуць заклікаць галасаваць у рэферэндуме «не»! Аднак цяжка яшчэ цяпер гаварыць аб паражэнні дэ Голя і прапанаваных ім зменах канстытуцыі. Нельга забываць аб тым, што гэты стары генерал карыстаецца папулярнасцю ў французаў і многія з іх апасаюцца, што ў выпадку свайго паражэння ў барацьбе за ўвядзенне змен у канстытуцыі дэ Голь можа адмовіцца ад прэзідэнцтва. Добра ведаючы аб такіх настроях у французскім народзе, дэ Голь поўнасцю выкарыстоўвае гэта як асабісты шантаж у час прапагандовай кампаніі да рэферэндума. Прытым, калі мова ідзе аб апазіцыйных партыях, дык сярод іх далёка да аднадушнасці і згоды. Уласна кажучы, аб'ядноўвае іх толькі адно: выступіць супроць прапанаваных дэ Голем змен у канстытуцыі.

Напрыклад, каталікі гатовы ў кожную хвіліну прыступіць да супрацоўніцтва з дэ Голем, калі б ён адступіў ад рэферэндума. А камуністы і частка т. зв. новых сацыялістаў ужо цяпер бачаць небяспеку для французскай дэмакратыі.

Анкета, аб'яўленая інстытутам доследаў і планаў на два тыдні да рэферэндума, паказвае перавагу дэ Голя. Прадбачвае, што 58 працэнтаў галасуючых выкажацца за ўвядзеннем змен у канстытуцыю. Ці гэтак будзе — пабачым. Перавагі дэ Голя заключаюцца ў яго асабістым аўтарытэце і... грызні яго праціўнікаў. Нягледзячы аднак на вынікі рэферэндума, барацьба за развіццё дэмакратыі ў Францыі не закончыцца 28 кастрычніка. Неўзабаве адбудуцца выбары ў Нацыянальны Сход, у час якіх партыя дэ Голя — Унія за Новую Рэспубліку — не будзе мець такіх шанцаў, як ў папярэдніх выбарах.

І так, калі Унія страціць перавагу ў новым Нацыянальным Сходзе, выбраным у другой палавіне лістапада, пачнецца заўзятая палітычная барацьба, а затым і ўрадавыя крызісы, якія раней або пазней могуць давясці да ўпадку V рэспублікі.

Францыя апынулася цяпер на бездарожжы, якое давядзе яе да фашызма або дэмакратыі.

Уладзімір ЛАЗІНСКІ

Весткі з БССР

Машыны камуністычнай будучыні

Савецкая краіна, у тым ліку і Беларусь, уступіла цяпер у новы перыяд свайго развіцця — у перыяд разгорнутага будаўніцтва камунізма. А камунізм, як вядома, прадугледжвае высокую выдайнасць працы і найвышэйшую яе арганізацыю. Каб здзейсніць гэтую задачу, неабходна удасканальваць тэхніку, уводзіць у вытворчасць новыя машыны і механізмы. І такія машыны ўжо ствараюцца.

Вядома, напрыклад, якая велізарная праца затрачваецца чалавекам на навуковыя і тэхнічныя разлікі. На дапамогу чалавеку прыходзяць машыны. Адна электронная лічыльная машына можа абслугоўваць 200—250 станкоў, павялічыць прадукцыйнасць абсталявання ў 3—3,5 разы.

Гонарам беларускіх машынабудаўнікоў з'яўляецца Мінскі завод аўтаматычных ліній. Выпушчаная ім адна з аўтаматычных ліній, напрыклад, прызначаная для апрацоўкі дэталяў турбабура, дазваляе зменшыць колькасць рабочых, занятых на гэтай аперацыі, з 380 да 46 чалавек. Механізацыя і аўтаматызацыя накіраваны на тое, каб як найбольш палегчыць працу чалавека, зрабіць магчымым скарачэнне працоўнага дня.

Побач з удасканаленнем вытворчых працэсаў рабочыя, інжынеры і канструктары нясупынна працуюць над паляпшэннем якасці прадукцыі. Нядаўна мінскія трактарабудаўнікі стварылі новы від трактара «МТЗ—52». Гэта ўніверсальны прапашны трактар з чатырма вядучымі коламі. Трактар мае павышаную рабочую і транспартную хуткасць.

Беларускімі аўтамабілістамі створаны новы 27-тонны самазвал. Цікава, што на базе гэтай канструкцыі можа быць створана цэлая сям'я самазвалаў - гігантаў грузапад'ёмнасцю да 65—110 тон.

Буйнай падзеяй ў справе тэхнічнага прагрэса Беларусі стала будова атамнага рэактара. Прывядзенне яго ў рух дало вучоным рэспублікі выдатную базу для даследвання ў галіне развіцця фізікі, энергетыкі, медыцыны, біялогіі, сельскай гаспадаркі, вывучэння з дапамогай радыёактыўных ізатопаў некаторых праблем аўтаматызацыі вытворчасці.

Выконваючы гістарычныя рашэнні XXII з'езда КПСС, на Беларусі пачалася рэканструкцыя шэрагу прадпрыемстваў і цэхаў. Цяпер, напрыклад, вядзецца рэканструкцыя Мінскага трактарнага завода. У канцы сямігодкі тут будуць дзейнічаць дзесяткі аўтаматычных ліній. На галоўным канвееры будзе ўстаноўлены пульт упраўлення, з дапамогай якога дзяжурны інжынер будзе наглядаць за работай усіх аўтаматычных канвеерных ліній. Усе распараджэнні ў цэхі будуць непасрэдна перадавацца з лічыльнага цэнтра.

Каб уявіць сабе, што дасць гэта рэканструкцыя дастаткова сказаць, што выпуск трактараў да 1965 года павялічыцца амаль у тры разы, з колькасць рабочых узрасце толькі на пяць працэнтаў.

Заканчваецца будова цэха - аўтамата на Мінскім падшыпнікавым заводзе. І такіх заводаў і цэхаў на Беларусі з кожным годам усё больш і больш.

У барацьбе за выкананне праграмы камуністычнага будаўніцтва на Беларусі усё шырэй развіваецца хваля сацыялістычнага спаборніцтва за паспяховае выкананне плана 1962 года — чацвёртага года сямігодкі.

ІВАН РАМАНАЎ
Галоўны інжынер інстытута навукова - тэхнічнай інфармацыі і прапаганды Беларускай ССР.

фота **В. Бараноўскага**

Ротарная аўтаматычная лінія для вырабу дэталяў з пластмас.

ФУТБОЛ

Нарэшце, пасля трохтыднёвага перапынку, выкліканага міжнароднымі сустрэчамі, адбыліся гульні ў I лізе. Не толькі крызіс перажывае нацыянальная зборная, якая, прайграўшы днямі ў сябе са зборнай Паўночнай Ірландыі, практычна страціла шанцы прасунуцца вышэй ў далейшых гульнях на Кубак народаў. Нешта псуецца і ў лідэра чэмпіяната забжанскіх шахцёраў, калі яны на сваім полі змаглі дабіцца толькі нічыёй з лодзінскімі тэкстыльшчыкамі.

У трэцяй беластоцкай сюрпрыз зрабіў ў Элку навічок у III лізе, Чорна-Беластоцкая Скра, выйграўшы з мясцовым Мазурам аж 4:2. Высокае паражэнне лідэра групы, ды яшчэ на сваім полі, таксама сведчыць аб паважным крызісе ў гэтай, заслужанай для беластоцкага футбола, камандзе. Тым больш, што намёкі на такі стан Мазур даваў ужо ў некалькіх папярэдніх гульнях. Пад канец асенняга сезона не клеіцца ў элчан. А пачатак быў надта абяцаючы. Нягледзячы на ўсё, Мазур надалей ўзначальвае турнірную табліцу. Дарэчы, у ёй паважных змен не адбылося. Наперадзе па-ранейшаму Мазур, Скра, Гвардыя. Памяняліся месцамі сярэдзінныя каманды. Уверх перасунуліся Влукняж і Сокул на адно месца, Гусар — на два. Апусціліся: ЗКС і ЛКС на адно месца, Тур — на два. Замыкаюць табліцу па-ранейшаму Пагонь, Вігры і Вармія.

У беластоцкім класе «А» разабрацца немагчыма, хоць гульні тут закончыліся ўжо два тыдні таму. Не ўсе гульні зацверджаны. Пачакаем з вывадамі.

Чэмпіянат СССР. У залатым тузіне неспадзянка: ташкенцкі Пахтакор перамог маскоўскі ЦСКА на яго ж полі. Узначальваюць залатую табліцу дынамаўцы Тбілісі, Кіева і Масквы, усе па 18 ачкоў. У групе каманд, якая аспрэчвае права побыту ў першым эшалоне, пасля дзвюх няўдач, пераканаўчай перамогі дабілася Беларусь, якая згуляла ў Мінску з рыжскай Даўгавай 3:0. Аднак ў турнірнай табліцы беларусы перасунуліся ўверх толькі на адно месца (з 20 на 19), набраўшы 10 ачкоў і не пакінулі небяспечнай зоны. У лідэра гэтай групы, маскоўскага Лакаматыва 16 ачкоў, у аўтсайдэра, вільнюскага Жальгірыса 8 ачкоў.

Аут

БАРОН фон ГОЛЬДРЫНГ

Генрык у ролі дыпламата

Каўзануўшы позіркам па знаёмых кантурах замка, Лютц раптам увесь падаўся наперад. Што гэта такое? Чаму вароты сёння адчынены?

— Гані штодуху, а каля варот спыніся! — загадаў Лютц Курту.

Курт пераключыў хуткасць, машына ірванула наперад. Ад неспадзяванага штуршка Генрых, які драмаў, прачнуўся і пачаў было папракаць Курта за неўважную язду. Ды раптам вочы яго расшырыліся, сон зняло, быццам рукою: каля расчыненых варот не было аховы!

— Падрыхтаваць зброю! — загадаў Генрых і даў Курту знак, каб ён ехаў асцярожней.

Машына памалу пад'ехала да галоўнага ўвахода. Парадныя дзверы таксама былі адчынены насцеж, а на падлозе ў вестыбюле ляжала нерухома постаць аднаго з чорнасарочнікаў. Усе трое кінуліся ў пакоі графа. Яны былі пустыя. На палавіне Марыі-Луізы таксама ніводнай жывой душы.

— Гер обер-лейтэнант! — пачуўся ўсхваляваны голас Курта з калідора, што аддзяляў пакоі графіні ад пакояў, у якіх пасяліўся Генрых.

Курт выбег з кабінета Генрыха і стаяў пасярод калідора бледны і крайне перапалоханы.

— Та-ам, та-ам, — булькатаў ён, бы заіка, трасучыміся губамі.

Генрых і Лютц убеглі ў кабінет і, убачыўшы, што тут нікога няма, кінуліся ў спальню. На ложку, які займаў хворы Штэнгель, ляжала нейкая туга спавітая прасцірадламі постаць.

Думаючы, што гэта Штэнгель, Лютц не зусім далікатна пачаў размотваць прасцірадла і раптам здзіўлена ўскрыкнуў і ледзь не выпусціў галаву паўпрытомнай графіні назад на падушку.

Вытлумачыць, што здарылася, Марыя - Луіза не патрапіла. Ноччу яна адчула задух, але прачнуцца не змагла, а нібы паляцела ў нейкую чорную прорву. Дзе Штэнгель і як сама яна апынулася тут, Марыя - Луіза не ведала, як яе спавівалі — не чула.

Генрых моўчкі паказаў Лютцу на павязку, што ляжала каля ложка. Ад яе яшчэ йшоў ледзь чутны пах хлараформу.

Пазваніўшы генералу і Мілеру, Генрых з Лютцам пачалі крок за крокам абшукваць замак. У падвале яны знайшлі пакаёўку і камердынера графа. Яны таксама нічога сэнсоўнага не маглі ўнесці. Нейкія людзі разбудзілі іх і прывялі сюды. Больш нічога яны не ведалі. Мілер прыехаў неадкладна, усхваляваны, як ніколі. Яго мала турбаваў лёс графа. Ён, урэшце, спакойна перажыў бы і знікненне палкоўніка Функа, які, пасадзіўшы ў турму ў Палерма некалькі дзесяткаў заложнікаў, спыніўся ў замку пераначаваць. Але тое, што разам з імі партызаны захапілі ў палон і Штэнгеля — начальніка ўнутранай аховы такога сакрэтнага аб'екта, перапалохала яго зусім.

Бы хорт бегаў Мілер па пакоях графа і графіні.

У кабінеце графа на пісьмовым стале Мілер знайшоў запіску: «Старога графа, палкоўніка Функа, маёра Штэнгеля і ўсю ахову ўзялі як заложнікаў. Мы не пайшлі б на гэта, калі б не затрымалі дзесяткі нявінных людзей у Палерма. Калі хоць адзін з арыштаваных у Палерма загіне,

(Працяг на стар. 4)

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

ЗГОДЗЕ — МІРУ НЕ БЫВАЦЬ

Дзівуеш, што мала згадваю аб жыцці сваім, хаця ад вясны ўжо замужам? Пагляджу часамі на фатаграфію нашу шлюбную, усе такія вясёлыя, усміхаюцца... і мы з Міхасём адзін да другога тулімся...

Пасля вяселля зараз жа каня свайго купіць задумалі, каб з плеч бацькоўскіх зысці. Загроб Міхась тысячы ў жменю, на кірмаш падаўся ды прывёў пад вечар шуструю кабылу. Пашчасліvілася нам, добра цягнула і вытрымалай у працы была.

Жніво настала, зранку да змяркання рук не пакладалі. Непагадзь, ведаеш, дажджамі палі залівала. Ледзь сноп жытнёвы прасох, хапалі на воз яго, у тумно перлі. Наклаў раз Міхасёк збажыны вышэй жэрдкі аж калёсы па восі ў пожню паразлі. Спяшаем, цела ад знямогі млее, а тут хмара ад лесу насоўваецца. Сцябанулі кабылку пугаю, ірванулася яна наперад, але воз ні з месца, бы ўкопаны стаіць. Дрыжыць цэлая, з хрыбта пара коціць. Намучыліся да цямна, пакуль на тасцінец выбраліся. Лівень нахлынуў з грымотамі, ніткі сухой на нас не пакінуў. Ноччу сну не мелі, Міхась нераздзетым драмаў, штаны цёплыя склаўшы, штораз у хлеў хадзіў кабылу даглядаць. На другі дзень ветэрынара клікнулі. Дарэмна. Прапала, бедная.

З таго часу ў свёкра і размовы іншай не стала:

— Па майго каня лапы сунеш!? Свайго на смерць загнаў, сікун!

Пры ворыве Міхась трактар наняў ад гуртка сельскагаспадарчага. Дапільнаваўшы, нат' някепска пааралі. Азіміну сам пасеяў.

Зглеазеўся свёкар, што на старасці год цяжка аднаму сваю частку абрабіць, ды кажа Міхасю:

— Цялушку прадасі, свінча табе адступім. Каня зноў набудзеш... Садавінай патаргуй у дзень вольны, заўсёды крыху грошай узбіраеш.

Ездзіў Міхась на торг яблыкі, слівы прадаваць, бо садок гожы ёсць. Вярнуўся аднойчы на досвітку п'яны - п'янюсенькі. Раве «страданія». Свёкар з-за сцяны крычыць:

— Хату сабе пабудуй, тады гарланіць будзеш, сікун! Многа так зарабіў, што хлябтаць пачынаеш!? Каня табе даваць куды, каб прапіў яшчэ чаго добрага! Ад мяне хвігу свінча дастанеш, во! — грукоча ботамі, абуваецца, кажуха папоцемку шукае, бо конь нявыпражаны на панадворку храпе.

А Міхась, ледзь на нагах трымаючыся, перайшоў да іхняй палавіны, святло запаліў і як выгукне:

— Уставай! Ідзі, гной вазі, каб цябе на той свет вазілі... разам са слівамі тваімі.

Свякруха лямантавала:

— Пашто ж, сынок, на свет нарадзіўся, калі ты ліхім нам удаўся!

— А я не прасіўся ў вас, — гікаючы забубніў.

Спатыкнуўся аб штосьці, перакінуў падстаўку з вазонамі, ломату начоўп на ўсю хату. Відаць, не стрымаўся стары — храснуў яму кулаком у зубы, аж той пад парог пакаціўся. Маці сціхла спалохана. Чую, выхаркаўся, сапе злосна, устае і да бойкі лезе. Ушчапезыліся за грудзі, паваліліся пярэкіддзю па падлозе. Ад страху і жалю плачу, прытаіўшыся пад коўдраю.

Няма ў мяне, дарагая, ужо і швейнай машыны, якую ў пасаг атрымала. Разбілі яе ўшчэнт.

Суседкі шэпчуць мне, што ў радні гэтай адвеку сварацца і згодзе - міру не бываць.

Адоль КАСТРЫЦА

ЛІТАРАТУРНАЕ СЯБРОЎСТВА

6 кастрычніка г. г. у Беластоку адбыўся справаздачна - выбарчы сход Літаратурнага аб'яднання пры Галоўным Праўленні нашага Таварыства. Увечары маладыя паэты выехалі на аўтарскую сустрэчу ў Гарадок (Беластоцкі пав.).

На другі дзень праходзіў творчы семінар, на якім абмяркоўваліся некаторыя апавяданні і вершы пачынаючых аўтараў. Затым адбыліся перавыбары ўлад арганізацыі. Старшынёй праўлення паўторна выбраны Аляксандр Баршчэўскі (Алесь Барскі).

Назва Літаратурнага аб'яднання зменена на Літаратурна - Мастацкае аб'яднанне «Белавежа».

У Клубе міжнароднай кніжкі і друку ў 18 гадзін пачаўся літаратурны вечар, арганізаваны супольна з беластоцкім літаратурным клубам. Са сваёй творчасцю пазнаёмілі прысутных Тадэуш Сокул, вершы якога ў перакладзе на беларускую мову змяшчаліся на «Літаратурнай старонцы», а таксама Аліцыя Енджэеўская і Збігнеў Слёнчка. З ліку «белавежцаў» выступілі Алесь Барскі, Яша Бурш, Віктар Швед і Янка Чыквін. Перапоўненая любіцелямі паэзіі зала аднеслася з выключнай увагай да кожнага з іх. Сведчыць гэта аб наспеўшай патрэбе пашырэння і паглыблення супрацоўніцтва паміж абодвума творчымі асяроддзямі

(ся)

Выступае Алесь Барскі. Фота: Г. Рагазінскі

Шмат злажылі легенд

Расцягнуўшыся на зялёным прыбрэжным каўры, забыўшыся аб усім на свеце, я ўткнуўся ў кніжку. Раптам у цішыню ліпеньскага дня ўварваліся нейкія шорахі. Я неахвотна падымаю галаву.

Над берагам ракі ўзвышаецца курган, паросшы арэшнікам і івай. Са стромага абрыва пераглядаюцца ў вадзе махнатыя кусты лазняка, а па вяршыне кургана самотна стаяць дзве старыя прыгорбленыя грушы.

Па дарозе, што спускаецца з кургана, паволі набліжаецца да мяне дзядуля з арэшнікавым кійком у руках. Ён затрымліваецца каля мяне, доўга глядзіць сваімі выцвеўшымі шэрымі вачыма, затым пераводзіць позірк на ляжачую збоку кнігу і кінутыя на самапас вудачкі.

— Што, не клюе рыбка? Дрэнны час выбраў ты хлопча. Поўдзень, гарачыня цяпер, і рыбка, самлелая, прытаілася ля берагоў, — гаварыў ён скрыпучым голасам. — Горача, сынок, ды ісці цяжка, гады не тыя, дай ка, браток, я адпачну каля цябе.

Мой субяседнік, пакрэктваючы, прымасціўся ля мяне. Ён зажмурыў вочы, прыкрыўшы іх далонню, затым разгледзеўся моўчкі вакол і зноў перавёў позірк на адкінутую кніжку. Яна, відаць, цікавіла яго.

— Пра што, сынок, пішуць у гэтай кнізе? — спытаў ён, пераводзячы позірк на мяне.

— Аб жыцці і падзеях у даўнія часы, аб барацьбе са шведамі.

Стары заметна ажывіўся. Ён нахіліўся і ўзяў кніжку ў рукі, з цікавасцю яе разглядаючы. «Патоп» — прасілабізаваў ён.

— А ці тут пішуць пра вось гэтыя вёскі, якія раскінуліся навокал, вунь аб мястэчку Нараў, ды і пра гэты курган, што перад намі.

— Не, нічога аб гэтым няма, — адказаў я.

Словы старога мяне зацікавілі.

Я яшчэ раней чуў аб кургане самыя фантастычныя гісторыі.

— А ці тут адбываліся якія - небудзь цікавыя падзеі? — спытаў я, стараючыся ўцягнуць дзядулю ў размову.

— Го, го, — ажывіўся дзядуля, — аб гэтым можна напісаць не адну цікавую кніжку.

Дзядуля ўзяў працягнутую мной сігарэту, недаверліва пакруціў яе ў руках, затым прыткнуў да працягнутай запалкі і задыміў.

— Даўно гэта было. Мне таксама расказвалі аб гэтым старэйшыя, калі я быў яшчэ юнаком, а яны таксама ведалі аб гэтым ад бацькоў і дзядоў. У даўнія часы мястэчка Нараў было вялікім горадам. Багаты быў гэта горад. А над усім горадам, на кургане, узвышаўся велізарны палац з тоўстымі каменнымі сценамі, у якім жыў уладар гэтых аколіц. Не прыгажосцю сваіх харомаў і багаццем славіўся багаты магнат. Дачка - прыгажуня была красой яго замка. Шмат магнацкіх сыноў абівала парогі палаца, імкнучыся атрымаць у жоны багатую прыгажуню. Аднак ні адзін з іх не змог запаліць сэрца прыгожай магнаткі. Да белакурага Янука, сына лясніка, імкнуліся яе думкі.

Аднак не раўня бедны сын лясніка багатай шляхцянцы. Магнат загарэўся страшным гневам, калі даведаўся аб захапленнях дачкі. Забараніў ёй пад пагрозай кары сустракацца з маладым ляснікам. Але не мог забараніць біцца маладому дзявочаму сэрцу. Маладыя не перасталі сустракацца. Данеслі магнату аб гэтым. Лютым гневам загарэлася яго злое сэрца. Загадаў ён слугам неадкладна расправіцца з маладым ляснікам, а на непаслухмяную дачку кінуў страшэннае праклянцце. Зашумеў ставяковы бор, закалыхалася бурная рака, заліваючы хвалямі

(Працяг на стар. 4)

У беластоцкім падполлі

У 1936 годзе брыгада, у якой працаваў Піліп Кізевіч, капала побач тратуара роў для вадаправоду на вуліцы Міцкевіча. Адбываліся работы якраз насупраць акруговага суда (цяпер знаходзіцца ў гэтым будынку № 5 Ваяводская Рада).

Аднойчы ішоў у суд намеснік начальніка ваяводскай бяспекі Высакінскі, а разам з ім некалькі дэфензіўшчыкаў. Каля драўлянай кладкі, перакінутай над равом, рыўся Бароўскі.

— Хляпнеш іх! — Піліп вымоўна падмаргнуў яму.

— Будзе, — Бароўскі паволі выкідаў рыдлёўкаю гразь, якая расплывалася вялікімі лужынамі.

Месца нізкае, вада плюскаціць пад нагамі. Кізевіч пільна даўбе кілем мокрую гліну. Раптам чуе:

— Ты, сукінсын! Каб цябе зямля не насіла...

Высакінскі і яго памагатыя стаяць над ровам запэцканыя балотам ад галавы да ног. Беласнежнымі хустачкамі выціраюць твары і злосна клянуць.

— Аяй, што ж гэта я нарабіў, — Бароўскі прыкінуўся перапалоханым, карабкаецца наверх. — Зараз вас ачышчу, — працягвае брудныя, палопаўшыя ад цяжкай працы рукі.

— Пайшоў вон, сволач! — бушуе Высакінскі.

Бароўскі скача назад у роў, ва ўсе бакі ляцяць брудныя пырскі. Услед пасыпалася яшчэ страшнейшая лаянка.

Урэшце сціхлі, пайшлі. Каля Піліпа збіраюцца рабочыя, ідзе Бароўскі. Доўга рагочуць.

— Але нешта многа іх?

— Мабыць, палітычны суд?

— Напэўна, так. Бачыў, як ад вуліцы Свентаянскай (цяпер Навоткі) два разы ўязджала на панадворак суда турэмная карэтка.

ВОН!

— Высакінскі, замест рыхтавацца да працэсу, чысціць касцюм... Ха-ха, ха-ха...

Пасля абеду паявіўся паліцыянт.

— Ці пан Кізевіч?

— Кізевіч.

— Прашу са мною.

— Ужо? Нават не памыўшыся?

— Маўчаць!

— Хлопцы, папільнуйце лом і рыдлёўку, — папрасіў знаёмых.

Уваходзяць на дзядзінец палаца Браніцкіх, у якім знаходзіўся тады ваяводскі самаўрад — «ваяводства».

— Не пайду ў такім забруджаным адзенні! — пратэстуе Піліп.

— Вы арыштаваны. Марш! — паліцыянт ідзе ззаду.

Уваходзяць у вестыбюль, падымаюцца на паверх. Па камфартабельных паркетах, дыванах і ўзорыстых ходніках. Шлёп, шлёп... Ад гумовых ботаў і прамочанай курткі кавалкамі адвальваецца гразь, расцякаецца.

— Божа, ты бачыш і не грыміш! — стары прыбіральшчык заламаў рукі, быццам да малітвы, і кляў.

Затрымаліся перад дзвярыма кабінета Высакінскага. Паліцай далікатна пастукаў.

— Прывёў, пане начальнік! — далажыў.

— Увайдзіце! — Высакінскі ўжо ў другім касцюме. — Прашу, сядайце.

Кізевіч глянуў на плюшовы, гнуты фатэль.

— Не сяду. Не маю смеласці!

— Раз сказаў табе, халера... Сядай!!!

Сеў. Павярнуўся пару разоў. Адчуваў, як бульгаціць пад ім гразь, сцякае па ножках на кілім.

— Твая работа!... — Высакінскі не мог схапіць духу, — ...замазалі нас зямлёю, бы чарцей!.. Га?!

— Што вы, пан начальнік? Я працаваў далёка наперадзе, нічога не бачыў, — Піліпа ашарашыла нечаканая думка: «Праз акно з верхняга паверху відаць бачыў, як мы сабраўшыся смяяліся... Напэўна».

— Вы заўсёды нічога не бачыце ды не ведаеце! Аб гэтым таксама нічога не ведаеце, праўда? — з зацятай усмешкай на твары паказаў беларускую легальную кніжку «Гадоўля хмелю», у сярэдзіне якой была ўшпілена прапагандовая брашура ЦК КПЗБ.

— Не разумею, чаго ад мяне хочаце?

— Вон, — раптам ускіпеў. — Вон, вон!

Кізевіч зыходзіў уніз.

(Працяг на стар. 7)

Шмат злажылі легенд

(Працяг са стар. 3)

берагі. Паўрыбай - паўдзяўчынай стала маладая прыгажуня і нырнула ў мутныя хвалі.

Голас дзядулі скрыпеў, як надтрэснутае дрэва, а прыблеклыя ад старасці вочы загарэліся іскрынкамі гневу.

— Але і на жорсткага магната прыйшло пакаранне. На краіну абрушылася шведская навала. Быў знішчаны вялікі горад. Знішчаны датла быў і велізарны палац, пахаваўшы ў сваіх падвалах вялікія скарбы. І з той пары застаўся стаяць адзінокі курган, толькі вецер над ім ціха пашэптвае аб яго былой славе ды людзі складаюць легенды. Расказвалі мне, што даўней можна было ўбачыць каля кургана велізарныя чыгунныя катлы з залатымі талярамі, якія плавалі па рацэ. Але ніхто не мог наблізіцца да іх. Над багаццем, дабытым на людскім горы, ляжыць страшэннае праклящце, і не адзін чалавек не можа ўзяць гэтых скарбаў. Праклящце бацькі засталося вісець на вечныя часы і над дачкой. Расказваюць людзі, што аднойчы, у вялікадны дзень вяртаўся селянін з свянцонымі яйкамі дамоў. І вось, калі ён спускаўся з гэтай гары, раптам выплыла з вады паўрыба - паўдзяўчына і прасіла даць ёй свянцонае яйка.

Спужаўся селянін і кінуўся ўцякаць.

— Згубіў мяне зноў на сто год, — пачуў ён за сабой голас, і хвалі схавалі незвычайную істоту.

Шмат каму з людзей, снілася, што да іх прыходзіць нейкі стары і гаворыць, каб ноччу перад Вялікаднем ён узяў свянцоную крэйду і адправіўся а 12 гадзіне на курган. Але ні ў каго не хапіла на гэта смеласці.

— Так гэта было, сынок, у даўнія часы, — закончыў свой расказ дзядуля. Ён патлядзеў навокал, устаў, пакрэктваючы, і накіраваўся сваёй дарогай. Я доўга глядзеў яму ўслед, а пад нагамі спакойна плёскалі хвалі ракі, і здавалася, што яны таксама былі заслуханы расказам дзядулі або хацелі дапоўніць яго не менш цікавай легендай.

П. ПАДРЭЧНЫ

НА НЯБОГУ І САБАКА БРЭША

Цяжка насыціць Орлю, разахвоцілася. Сад грамадскім чынам вырубілі людзі, каб стадыён пабудаваць, і націснулі прытым на ваяводскі ЛьЗС, які абяцаў хутка выканаць тэхнічную дакументацыю гэтага спартыўнага аб'екта. Але калі ўжо дабіліся таго, дык падумалі, што за адным махам і парк прыдасца, і дзіцячы сад таксама, званы іярданскім гародчыкам. Мясцовая грамадская рада рушыла ў наступленне. ЛьЗС, як бачым, здаўся — стадыён будзе. Засталося яшчэ паваяваць з камунальным аддзелам за парк і з аддзелам асветы — за «гародчык». Што праўда, мнагавата пазіцый, але грэх не верыць, што Орля іх не здабудзе.

Нараўка менш ваяўнічая, бо толькі ўсяго стадыён хоча, места для яго добрае падшукала. У наступным годзе будова пачнецца.

Як кажуць, апетыт прыходзіць з ядою. Пажадайма ж яго і Нарве. Не бяда — не аб'есца. Стадыён сабе будуе, збудаваць ніяк не можа! То пляцоўка не падходзіць, то людзі дапамагчы не хочуць, то ўлады знервуюцца і фінансаў адмаўляюць. Мізэрнаму чалавеку ўсё не шанцуе — на нябогу і сабака брэша. Падымі галаву ўверх, не гніся. Чуеш, Нарва?!

(ся)

ДОБРЫ ПРЫКЛАД

Сельскагаспадарчы гурток у Пасынках, Бельскага павета, яшчэ зусім малады. Яго арганізавалі ў мінулым годзе. Але тэмпы развіцця гэтага сельгасгуртка шырокія і шпаркія. За так кароткі час 15 членаў сельгасгуртка ў Пасынках патрапілі закупіць 2 трактары з поўнымі камплектамі сельгасмашын і малацільны агрэгат. Зразумела, што не толькі члены гуртка далі ўклад на закупку машын. Дапамагла ўся вёска. Але асноўнымі ініцыятарамі механізацыі былі члены сельгасгуртка з яго старшынёй Рыгорам Ігнацюком.

Дзякуючы механізацыі працы, вёска Пасынкі хутка, як ніколі, закончыла жніва і абмалоты.

А 18 верасня члены гуртка арганізавалі ў Пасынках зборчую рэалізацыю нарыхтовак дзяржаве. Яны на сваіх жалезных конях адвезлі да пункту скупу ў Бельску звыш 10 тон жыта. У зборчай рэалізацыі нарыхтовак па ініцыятыве гуртковуцаў удзел прынялі ўсе гаспадары Пасынак. Гэта сведчыць аб аўтарытэце сельгасгуртка ў асяроддзі і аб патрыятычнай паставе жыхароў Пасынак.

— Прыгожае ў вас збожжа, — кажа кладаўшчык да сялян з Пасынак. — Праверым толькі, ці яго вільготнасць трымаецца нормы. Адпаведная. Можна ссыпаць.

ШЛЯХІ – ДАРОГІ

(Працяг са стар. 1)

ПЕСІМІЗМ ЗА 84 ЗЛ

Такі гадавы кошт пастаяннага кантролю малочнасці адной каровы, якую праводзяць заатэхнікі. За палову сотню прыязджае штомесяц спецыяліст, ацэньвае надої малака, яго тлустасць. Удзяляе парад — як карміць, чым і калі? Хворая «Красуля» ці здаровая? Словам, выгода і ашчаднасць сродкаў.

Як жа цяжка тлумачыць усё гэта нашаму гаспадару!

— Хіба ж не ведаю, што трэба даваць карове? — смяецца проста ў вочы. — Канюшыну, сена, вотруб'е...

Дакладней кажучы: многа канюшыны, сена, вотруб'я... Гэтак найчасцей разумеюць у вёсцы рацыянальнае кармленне. У кароўім абжорстве бачаць адзіны спосаб павышэння надояў.

Шмат трацім на даходнасці гаспадаркі. А наогул, недаацэньваем жывёлу як крыніцу сур'ёзных даходаў. Затое больш клапоцімся аб кані - дармаедзе, які прыносіць... страты.

Спецыялісты па жывёлагадоўлі спужаліся сялянскай (несвядомай) насмешкі. У справаздачы для ваяводскага кіраўніцтва напісалі: «Кантролем малочнасці ахоплены ўсе аборы дзяржаўных гаспадарак... ...Развіццё пастаяннага кантролю ў бліжэйшыя гады будзе ўзалежнена ад (тэмпаў) прыросту пагалоўя кароў у дзяржаўных гаспадарках».

Ясна ды зручна! Бо ПГР-ы плацяць грашыма, запланаванымі раней у бюджэтах, а селяніна патрэбна яшчэ перш пераканаць у карыснасці такога кантролю і тады дамагацца ад яго тых «ірундовых» 84 злотых за ўслугу.

Усяго 4% вясковага статку знаходзіцца пад апекай заатэхнікаў. Відаць, да стопрацэнтнай сітуацыі далёкія шляхі - дарогі.

Аляксандр АНТАШЭВІЧ

(Працяг са стар. 2)

мы павесім усіх нашых заложнікаў. Камандзір атрада імя вялікага Гарыбальдзі».

Напад гарыбальдыйцаў на замак літаральна ўсіх прыглушыў. І не так сваёй неспадзяванасцю, як добрай арганізаванасцю. Замак мог вытрымаць не то што рызыканцкі наскок групы партызанаў, але і асаду больш шматлікага ворага. Ды і ўсё адбылося без адзінага выстрала.

«Як жа ўсё здарылася? Што дакладваць вышэйшаму начальству? Чым сябе апраўдаць?» — пытаді адзін аднаго Еверс і Мілер. Яны зразумелі, якую непапраўную памылку дапусцілі, не задбаўшы своечасова пра ахову Штэнгеля.

Думкі пра Штэнгеля найбольш непакоілі і Марыю - Луізу. Як нешчасліва, як фатальна ўсё скончылася! І акурат тады, калі яе адносіны з баронам пачалі наладжвацца якраз так, як яна таго хацела.

— Вы... вы павінны іх выратаваць! Вы абяцалі быць маім рыцарам, а пакінулі мяне на ласку лёсу, ды яшчэ з хворым баронам на руках! Угаварыце генерала адпусціць тых праклятых заложнікаў, праз якіх усё здарылася! — благала графіня Гольдрынга.

— Заўтра ж раніцай пайду да генерала, — паабяцаў Генрых.

Але генерал сам прыпомніў пра свайго афіцэра для спецыяльных даручэнняў. Раніцай Лютц паведаміў свайго сябра, што генерал выклікае яго ў вельмі важнай і неадкладнай справе.

У кабінеце генерала, апрача самога Еверса, былі Мілер і афіцэр з пагонамі оберст-лейтэнанта, відавочна, прадстаўнік камандвання.

— Заданне, якое мы вырашылі вам даць, выходзіць за рамкі вашых абавязкаў афіцэра для спецыяльных даручэнняў, — пачаў генерал. — Мы вырашылі вас паслаць у атрад гарыбальдыйцаў!

Генрых здзіўлена глянуў на прысутных.

— Так, так, вам не здалося. На вас ускладаецца місія знайсці камандзіра гарыбальдыйцаў і пачаць з ім перагаворы пра абмен заложнікамі.

— Я гатовы выканаць першае - лепшае заданне, гер генерал, якім бы цяжкім яно не было.

А поўдні Генрых выехаў з Кастэль ля Фонтэ.

— Ты перадаў запіску графіні? — спытаў ён Курта.

— Я ўручыў яе пакаёўцы, бо графіня яшчэ спала.

Сядаючы ў машыну, Генрых яшчэ раз праверыў свой пісталет і цяпер увесь час асцярожна паглядаў на дарогу. Ён вырашыў, што пошукі атрада гарыбальдыйцаў найлепш будзе пачаць з Палерма, паколькі там трымаюць арыштаваных Функам заложнікаў.

Прыехаўшы ў Палерма, Генрых накіраваўся ў штаб палка. Тут чакаў яго прыемны сюрпрыз. З паўгадзіны таму сюды нехта пазваніў і прасіў перадказаць парламенцёрам, што гарыбальдыйцы згодны пачаць перагаворы. Прадстаўнікі штаба дывізіі маюць ехаць з Палерма дарогай на поўнач, на дзесятым кіламетры выйсці з машыны і прайсці метраў сто да крыніцы пад высокай гранітнай скалой. Там іх будуць чакаць парламенцёры гарыбальдыйцаў.

— Дарогай на поўнач. На дзесятым кіламетры спынішся! — загадаў Генрых Курту. — Выглядае на тое, што гарыбальдыйцы ведалі пра наш прыезд яшчэ да таго, як мы вырушылі з Кастэль ля Фонтэ. Нічога не разумею! А ты, Курт?

— Я яшчэ менш, гер обер-лейтэнант.

На дзесятым кіламетры, спыніўшы машыну, Генрых і Курт узялі ў рукі невялічкія белыя флажкі і пайшлі ледзь прыкметнай сцежкай з правага боку дарогі. Мінут праз дзесяць яны ўбачылі высокую голую скалу, што ўзнімалася над прорвай.

— Здаецца, мы прыйшлі якраз у вызначанае месца! — кінуў Генрых, аглядаючы мясцовасць. — Глянь, Курт, якая прыгажосць! Вось бы так стаць, забыць пра ўсё і захапляцца!

— А тут даводзіцца ваяваць! — пачуўся з-за спіны чужы голас.

Генрых і Курт устрапянуліся. Хутка павярнуў-

На ўзроўні сваіх абавязкаў

У гэтым артыкуле, на прыкладзе грамады Юшкаў Груд (Беластоцкі павет) мы пакажам некалькі спраў, занядбаных амаль ва ўсіх паветах. Нядаўна ГС дастаўляў сялянам вапну. Прыедуць самаходы да данай вёскі, высыплюць на вуліцы 8—10 тон вапны і паедуць. А тое, што праз вуліцу нельга праехаць, што развявае вапну вецер, што падае дождж і нішчыць вапну, ГС-у галава не баліць. Так не па-гаспадарску была вывалена вапна ў Кухмах, Юшкавым Грудзе, Аднозе і Ціванюках. А ў Боўтрыках не было прывезена нават належнай колькасці. Грамадскі камітэт партыі ў Юшкавым Грудзе адразу зарэагаваў на такую безгаспадарнасць ГС-у. Вынікам інтэрвенцыі было тое, што ГС стаў паведамляць вёску, калі туды будзе давозіцца вапна, якую скідалі пасля не на вуліцы, але там, дзе жадалі гаспадары.

Наступная справа. Яшчэ ў час выбарчай кампаніі жыхары Бандароў выступілі з прапановай арганізаваць вясковую краму. Справа ў тым, што найбліжэйшая крама знаходзілася ў адлегласці 4 км.

Вясковая крама ў Бандарах арганізавалася толькі тады, калі грамадскі камітэт партыі заняўся гэтай справай.

З ініцыятывы членаў КГ у Рыбаках партыйная арганізацыя свайго часу запрасіла на чарговы сход раённага дырэктара гаспадарчых млыноў, і прадставілі розныя камбінатарствы млынароў, якія недаважвалі муку. Пасля гэтага сходу пачалі сумленна працаваць млынары, бо адчулі кантроль з боку партыйнай арганізацыі.

Занядбанай справай у нас з'яўляецца існаванне крамавых камітэтаў. Там, дзе ёсць крама, павінен быць і камітэт, яго старшыня і сакратар, павінны адбывацца сходы, на якіх абмяркоўвалася б якасць працы прадаўца, забеспячэнне крамы патрэбнымі для сялян матэрыяламі. Але такія камітэты амаль нідзе не існуюць. І ў грамадзе Юшкаў Груд гэта справа «ляжала». Некаторыя прадаўцы не кіраваліся патрэбамі сялян, але прывозілі тое ў крамы, што вымагала менш працы і клопатаў. Напрыклад, цвікоў, ланцугоў не прывозілі некаторыя прадаўцы са складу толькі таму, што яны цяжкія і можна імі пабрудзіць рукі. Зусім стала інакш, калі КГ і партыйныя арганізацыі сталі цікавіцца працай крамовых камітэтаў. У крамах з'явіліся спіскі пайшчыкаў, пачалі ўводзіцца лісты датаварвання крам. Грамадскі камітэт партыі звярнуў увагу ГС-а ў Міхалове на тое, што ён ніколі не паклапаціўся арганізаваць нарады старшынь і сакратароў камітэтаў, не расказаў аб іх правах і абавязках. А на гэта ў ГС-е ёсць грошы. У мінулым годзе было на гэта прызначана 12 тысяч злотых.

Справа раздзелу ГС-амі канцэнтраваных кармоў (вотруб'я і розных мяшанак). Дзяржава шмат прызначае сялянам па зніжаных цэнах гэтых канцэнтратаў. Але не заўсёды яны даходзяць да сялян. Рознымі спосабамі перахопліваюць іх спекулянты і камбінатары. Гэтак было і ў Міхалове. Вотруб'е і мяшанкі не раздзяляліся на паасобныя грамады (а ёсць іх толькі чатыры). Гэтыя кармы «з'ядала» Міхалова. Некаторыя камбінатары гэтага мястэчка па 28 штук свіней укармлівалі ў год за кошт сялян паасобных вёсак. Сёлета за мінулае паўгоддзе Міхалова атрымала 260 тон канцэнтраваных кармоў, а грамада Юшкаў Груд нічога не атрымала. Грамадскі камітэт партыі ў Юшкавым Грудзе запрасіў прэзэса ГС-у на сваё пасяджэнне і запытаў, чаму так робіцца? Ад гэтага часу вотруб'е і мяшанкі сталі раздзяляцца на паасобныя грамады.

Хвалюе сялян яшчэ адна справа. Пры скупе жывёлы класіфікатары часта крыўдзяць людзей, абніжаюць класы жывёлы. Гаспадар тут зусім бязрадны. Класіфікатараў ніхто не кантралюе.

Шмат з іх несумненнымі спосабамі набіваюць грашыма кішэні. Грамадскі камітэт партыі ў Юшкавым Грудзе бачыць гэта, але і ён у гэтым выпадку бязрадны.

Чаму б нашым гандлёвым уладам па-сур'ёзнаму не заняцца справай класіфікатараў? Вядома, нялёгкая справа, але вырашыць яе можна. Можна праверыць класы перад убоем жывёлы. Можна таксама пры дзяржаўнай гандлёвай інспекцыі мець спецыялістаў, якія кантралявалі б пры скупе класіфікатараў.

М. Х.

АСЕННІЯ РЭФЛЕКСІІ З-ПАД ДУБА ЯГАЙЛЫ

(Працяг са стар. 1)

«Мы настаўляемся на прыродазнаўчую турыстыку,» — кажуць. — Іменна такую, аднаднёвую. Прыехалі і паехалі. Не трэба дбаць тады пра ежу для турыстаў, пра начлег. Выгадна.

Такое становішча адбіваецца і на ўсёй Белавежы. Гэта заняпалая цяпер, шэрая мясціна. Усё глухая, хоць магла б кіпець жыццём. Адзін з важнейшых клопатаў летам — як дастаць хлеба. Больш нервовыя белавежанцы валяць громы на тых аднаднёвых турыстаў, што прыязджаюць, з'ядаюць усё і мясцовым не застаецца.

Старшыня Прэз. ГРН, такі закаранелы патрыёт Белавежы тав. Седун кажа, што Белавежы патрэбен Таварны дом. Колькі ж можна гандляваць у старых, спарахнелых крамах? За тыя грошы, якія ГС выдае на іх рамонт і на аплату за дзяржаву, можна было б збудаваць палавіну суперсучаснага Таварнага дома. Для праверкі, для пацвярджэння ці абвяржэння вышэй сказанага іду ў ГС. Тут мне лічаць. У Белавежы ёсць 15 пунктаў гандлю (па-нашаму, крамаў). Аж столькі — не думала. І ўсё ў такіх кучках.

У год ГС плаціць за карыстанне гэтымі кучкамі аж 69.200 зл. (у гэта ўваходзіць аплата для ГРН і прыватных уласнікаў). Я выказваю думку, што ПЗГС у Гайнаўцы тут хіба не зусім у парадку. Прыводжу думку тав. Седуна. Старшыня ГС у Белавежы грам. Трусевіч стараецца бараніць: ПЗГС заняты будовай крамаў на вёсцы, усё ж прыступім калісь да будовы такога Таварнага дома і ў Белавежы. А я трымаюся свайго: ПЗГС не ўлічвае спецыфікі Белавежы, не дбае пра Белавежу, як у забеспячэнні прадуктамі, так і пра інвестыцыі.

Гэты ПЗГС прыпомніў мне, што Белавежа — гэта вёска (у гарадах дзейнічае ПСС). Фактычна. Белавежа астаецца на правах вёскі. Ці будзе калі горадам? «Стараемся, — кажа тав. Седун. — Але гэта яшчэ віламі пісана па вадзе. Тым часам трактаванне Белавежы як вёскі дазваляе некаторым адказным спакойна глядзець на тое, што валіцца кіно, аптэка, што ў Белавежы стаяць развалiны дамоў (ГРН на камунальную гаспадарку мае ў год 5 тыс. зл.). Вазьмі ды пакамбінуй, каб і сена цэлае было і авечкі сытыя!

Тав. Седун паінфармаваў мяне, што парк атрымаў 22 мільёны на разбудову турыстычных прыспасабленняў. Нямала можна за гэта зрабіць. Але, па-мойму, галоўнае ў тым, каб умела Белавежу разрэкламаваць, каб заставіць яе шанаваць і любіць. А прыклад ў гэтым павінна даць павятовая Гайнаўка, і ў першую чаргу яе ўстановы. Немалаважная ж гэта рэч гайнаўскім гаспадарам мець на сваёй тэрыторыі ўласную Крыніцу ці Закапанэ.

Старэйшыя белавежанцы уздыхаюць: «Калісь Белавежа славілася. Цяпер яна — глухі куток» А нічога ж фактычна не змянілася. Тая самая пушча, тое самае багацце дрэў у парках, тое самае смольнае паветра, тыя самыя сімпатычныя назвы вуліц: (Стачок, Трапінка, Застава, Падаляны). Заставу, праўда, перайменавалі, але неяк не прымаецца новая назва.

І так шумяць дубы ў пушчы, шумяць просьбай: стварыце магчымасць росту Белавежы...

ВЕРА ЛЕЎЧУК

АТАВА

Загатоўка кармоў на зіму для жывёлы — вялікая справа. Сёлета мокры год. Не ўсюды ўрадзіла збожжа і бульба. За тое добра вырасла сена. Аляксандр Кас'янюк з Мікуліч, Сямяціцкага павета (на здымку) сушыць атаву — другі пакос сена, якое добра сёлета ўрадзіла.

М. Х.

Ці толькі ў Кузаве?

Прышлі доўгія вечары, і з кожным днём становяцца яшчэ даўжэйшымі. Чым іх запоўніць? Заглянем, на пачатку, у Кузава. Вёска немалая. Каля 100 гаспадароў. Ёсць тут, пабудаваная грамадскім чынам, святліца. Ёсць таксама крама.

У кожную нядзелю ці свята гэтая крама набітая юнакамі. Тут збіраецца амаль усё маладое пакаленне вёскі. Заказваюць «Вэрмут», «Пулмоцнэ», бяруць шклянкі і ідуць на «зялёную траўку». «Падмацаваўшыся», накіроўваюцца да дзяўчат. Як жа прыгожа патрапяць тады яны спяваць!

— Ці хлопцы заўсёды прыходзяць да вас у такім вясёлым настроі? — пытаюся ў дзяўчат.

— Яны вясёлыя, як вып'юць шклянку «Вэрмуту», — усміхаюцца тыя.

— А што маем рабіць? — кажуць хлопцы.

— Маеце прыгожую святліцу.

— І што нам з гэтага. Мы да яе амаль не маем доступу. Старэйшыя маюць ключы, яны гаспадараць.

Гэта дрэнная справа. А ці моладзь не магла б узяць святліцу ў сваю апеку. Ёсць жа ў Кузаве гурток ЗМВ, ЛьПЖ. У іх згуртаваны амаль усе хлопцы і дзяўчаты з гэтай вёскі. Ці ж не маглі б яны арганізаваць ў святліцы сапраўдную культурную працу? Аб непрыемнай атмасферы паміж моладдзю і старэйшымі жыхарамі вёскі гаварылі не раз у павятовым праўленні ЗМВ і ў аддзеле культуры.

— Чаго мы можам спадзявацца ад сваіх павятовых улад, — гавораць чле-

(Працяг на стар. 7)

шыся, яны ўбачылі перад сабою двух з белымі павязкамі на руках. Адзін быў нізенькі, чарнявы, са змучаным тварам, на якім ружавела шырокая смуга нядаўняй раны. Яна ішла ад правай скроні праз усю шчаку.

Глянуўшы на другога партызанскага парламенцёра, Генрых ледзь стрымаў рух здзіўлення: гэты нізенькі лоб і празмерна шырокія, кашлатыя бровы... Не, ён не памыляецца, гэта ж той самы італьянец, якога ён бачыў у пакоі Мілера на другі дзень свайго прыезду ў Кастэль ля Фантэ.

«Правакатар!» Генрых спытаў:

— Маем перад сабой парламенцёраў атрада гарыбальдыйцаў?

— Гэта мы і ёсць! — ўсміхнуўся партызан са шрамам.

— Вы, вядома, ведаеце, у якой справе мы прыбылі сюды? — спытаў Генрых.

— Здагадваемся.

— Мы згодны абмяняцца заложнікамі. Абяцаем адпусціць такую ж колькасць затрыманых, якую адпусціце вы, — сказаў Генрых суха, хоць яму так хацелася падыйсці да гэтага чалавека са шрамам, які трымаў сябе так упэўнена, і крыкнуць яму: «Сцеражыся! Вораг побач цябе!»

— Выходзіць, адзін на адзін? — нарэшце адазваўся партызан з кашлатымі брывамі.

— Так!

237

Чалавек са шрамам толькі свіснуў.

— Тады вы прыбылі сюды заўчасна: давядзецца пачакаць пакуль мы наловім вашых афіцэраў столькі, колькі ваш палкоўнік узяў за адзін дзень у Палерма.

— Я вымушаны папярэдзіць: калі вы не згодзіцеся на нашы ўмовы, некалькі населеных пунктаў будзе спалена, жыхары...

Генрых не дакончыў. Чалавек са шрамам збялеў.

— Вы што, прыйшлі сюды ўмовы дыктаваць? Калі так, размовы між намі лішнія!

— Якія будуць тады вашыя ўмовы?

— Наша ўмова адна: мы вам аддаем вашых, а вы — нашых.

— Умовы, якія вы высунулі, не можам прыняць, не параіўшыся з нашым камандваннем. Але калі камандванне на іх згодзіцца, які будзе парадак абмена заложнікамі?

— А такі: заўтра раніцай вы на машынах падвозіце сваіх заложнікаў сюды. А мы сюды ж даставім вам нашых. Вось і ўсё!

Генерал Еверс, прадстаўнік камандвання паўночнай групы і Мілер з вялікай нецярплівасцю чакалі звароту Гольдрынга. Калі ён прыбыў здаровы і непашкоджаны, усе аблегчана ўздыхнулі.

— Дакладвайце, барон, — тарапіў генерал.

Генрых расказаў пра сустрэчу з партызанскімі парламенцёрамі і пра ўмовы, якія тыя высунулі.

238

— Давядзецца згадзіцца! — уздыхнуў генерал.

На другі дзень ва ўмоўленым месцы наступіў абмен заложнікамі. Калі партызан са шрамам пералічыў арыштаваных Функам жыхароў Палерма, Генрых спытаў:

— Усё ў парадку?

— Так, усе пяцьдзесят чатыры, па спіску... Выходзіць, з прымусу і вы можаце дзейнічаць сумленна.

Генрых зрабіў выгляд, што не разумее значэння кінутай рэплікі.

— Дык мы можам забіраць сваіх?

— Цяпер можаце.

Узяўшы насілкі з графам, Генрых і Курт пачалі асцярожна спускацца ўніз. Калі яны адыйшлі ад скалы метраў на сто, ззаду пачуўся свіст. Потым другі, трэці. За хвіліну свісталі, смяяліся, выгуквалі ўжо ўсе былыя заложнікі Функа.

Толькі цяпер Штэнгель астаткова прыйшоў да прытомнасці. Падбегшы да Генрыха, ён выхапіў з яго рук адзін бок насілак.

— Функ, ставайце спераду і бярыце разам з Куртам! — крыкнуў ён і, звярнуўшыся да Генрыха, з нечаканай цеплынёй ў голасе сказаў:

— Вы другі раз выратавалі мне жыццё, барон, таму я не хачу, каб вы налажылі сваім. Чуеце, як яны лютуюць?

(Працяг за тыдзень)

239

8-мігадовы чэмпіён

8-мігадовы Нег-Xi По заваяваў званне чэмпіёна ў нацыянальнай кітайскай гульні Вейхі.

ЯЙКАНОСКАСЦЬ ПАВЯЛІЧЫЛАСЯ Ў ПАЎТАРА РАЗА

Якім чынам? — спытаеце вы. Уявіце сабе — ад штучнага ліняння. Так, так. Гэты цікавы дослед правялі амерыканскія даследчыкі ў штаце Фларыда. У некалькі сот маладых курэй-нясушак на другім годзе жыцця выклікалі лінянне. Для гэтага іх пазбавілі штучнага святла і абмежавалі ў корме і вадзе.

І вось вынік — яйканоскасць павялічылася ў паўтара раза.

Сельская гаспадарка без таямніц

НЕ ДАСІ — НЕ АТРЫМАЕШ

Прымаўка гаворыць, што без працы няма чаго і хлеба шукаці. І гэта сапраўды так.

Жывёлагадоўля мае сваю гісторыю. Сто год таму назад надой ад адной каровы ў найлепшага гаспадара складаў 1200 кг малака ў год. 150 год назад сярэдняя вага каровы была 200 кг. Сёння ёсць ужо фенаменальныя рэкорды. Карова «Мельба» шартгорнскай пароды дала 15.731 кг малака (4,64% тлушчу). Вага кароў пароды «гарэфорд» дасягае 1250 кг. Джэрсейкі даюць па 3.000 кг малака з сярэднім паказнікам тлушчу 6%. Прадстаўніца кастрамской пароды «Краса» (СССР) дала на працягу свайго жыцця 120.247 кг малака, а ў ім 5050 кг тлушчу. «Свабодная» мае на сваім рахунку 110 546 кг, а «Схема» — 110 061 кг малака.

Што спрыяла такім высокім надоям? Догляд і кармленне. Прадукцыйнасць жывёлы сістэматычна ўзрастае. Такое права развіцця. Такая мэта працы чалавека ў галіне жывёлагадоўлі.

Жывёлаводы павінны лічыць. Галоўнае правіла: калі не дасі карове адпаведнай колькасці неабходных кармоў, дык не спадзявайся высокіх надояў. Гэта біялагічны закон, гэта цесная залежнасць.

Колькі даваць? Гэта залежыць ад узросту, перыяду лактацыі, вагі і ў першую чаргу выдайнасці.

Напрыклад: карова, якая дае 32 кг малака (3.57% тлушчу) павінна атрымліваць 6 кг лугавога сена, 2 кг сухой люцэрны, 40 кг кармавых буракоў, 15 кг бульбы, 6 кг канцэнтратаў, 10 кг абястлушчанага малака, а таксама па 100 гр солі і мінеральнай сумесі.

Гэта даволі вялікая колькасць кармоў. Але, на жаль, столькі трэба даваць, калі хочаш, каб карова не запускалася і не зменшыла надояў. Такіх кароў даволі мала на Беласточчыне. Больш ёсць кароў, даючых 15 кг малака. Пры 500 кг жывой вагі такія каровы павінны атрымліваць 11,1 аўсянай адзінкі і 1020 гр бялка. Скармліваем, напрыклад, кармавых буракоў — 25 кг, сіласу — 10 кг, сухой люцэрны — 6 кг, [illegible] саломы — 6 кг, пшанічных атрубоў — 1 кг і рапсовай макухі — 1 кг. Гэтыя кармы маюць у сабе 11,132 аўсяныя адзінкі і 1052 гр. бялка — якраз столькі, колькі трэба, нават трошкі больш.

У наступным артыкуле — аб асновах кармлення кароў у перыяд лактацыі.

Інж. **М. Сухажэбрскі**

Яшчэ пра казакаў

7 кастрычніка г.г. пісалі мы пра казакаў у Турцыі і іх жаданні вярнуцца на зямлю прабацькоў. І вось у апошнім нумары «Голаса Радзімы» чытаем: «У Цяменскую бухту ўвайшоў маркі лайнер «Грузія». На яго борце 400 сем'яў нашчадкаў кубанскіх і данскіх казакаў. 250 год назад іх продкі пакінулі радзіму пасля Булавінскага паўстання, уцякаючы ад праследвання царскіх улад. З пакалення ў пакаленне перадаваліся руская мова, звычаі і норавы. Рускія людзі не паддаліся асіміляцыі, нягледзячы на тое, што жылі ў адных вёсках з туркамі, а навучанне ў школах вялося на турэцкай мове».

Як паведамляе газета, былі спробы адгаварыць казакаў ад іх намеру вяртання на радзіму прабацькоў, ім, напрыклад, раілі ехаць у Канаду, але нічога з гэтага не выйшла, казакі настаялі на сваім.

Невычэрпная кладоўка

Сучаснае выкарыстанне багаццяў акіяна і выкарыстоўванне іх у будучыні — зусім непараўнальныя справы. У гэтай галіне людзі толькі - толькі пачынаюць асвойваць гэтыя бязмежныя клады і выкарыстоўваюць іх пакуль што ў прымітыўнай форме, на ўзроўні промысла, дзе чалавек бярэ з прыроды толькі тое, што само прыходзіць у рукі, аднак нічога не ўносіць, не вырошчвае і не абагашчае, а толькі нішчыць. І нават нішчыць не вельмі ўмела і не пагаспадарску. Многія раёны акіяна зусім не асвоены.

Планктон. Хімікі параўноўваюць яго з самым лепшым лугавым сенам. У ім столькі бялка і вугляводаў, колькі ў сене, а тлушчу значна больш. У ім таксама велізарны набор вітамінаў. Дарэчы, кіты — гэтыя гіганты дасягаюць палавой спеласці ўжо на другім годзе жыцця. Чым гэта вытлумачыць? Відавочна, незвычайна пажыўнай высокакаларыйнай ежай, якой з'яўляецца планктон.

Колькі яго ў моры?

Лічыцца, што ў сусветным акіяне прыблізна мільярд тон рыбы. Колькасць ежы для яе павінна быць у 20—30 разоў больш. Трэба ведаць, што размнажаюцца гэтыя арганізмы з каласальнай хуткасцю — запасы могуць абнаўляцца літаральна штогод.

Дзе можна выкарыстоўваць планктон?

Прымяняцца ён можа ў прамысловасці, медыцыне, аднак галоўнае — як ежа для жывёлы.

У нас яшчэ невядомы цудоўныя новыя прадукты харчавання з вадаросцей, з малюсак, з ракападобных. У многіх краінах — гэта ўлюбёная страва. У Даніі, напрыклад, вельмі папулярныя мідзіі — малюскі, якія вырошчваюцца на скалах ля берагоў, даслоўна, як у нас бульба.

Значыць, важнейшае ў акіяне — яго жывёльны свет?

Не, у будучыні для нас акіян будзе крыніцай мінеральных рэсурсаў. Нам цяпер цяжка ўявіць, якія запасы каштоўнейшых руд хавае ў сабе марское дно. Возьмем для прыкладу нафту. Пабудова інструментаў і прыладаў для падводнага глыбокага бурання дазволіць раскрываць верхні слой зямной кары, які ў акіяне «усяго толькі» 5—6 кіламетраў, і прабіцца да магмы. Нельга не ўспомніць і жалезамарганцавых канкрэцый, якія ўсцілаюць дно. Гэта трыста мільярдаў тон каштоўнай сыравіны для прамысловасці. У гэтых канкрэцыях змяшчаецца яшчэ прыблізна па паўпрацэнта медзі, нікелю, кобальту. Гэта ж велізарныя запасы!

Воды акіянаў хаваюць невычэрпныя багацці, нават золата, якога там больш, чым на сушы.

ЗУСІМ СУР'ЁЗНА

Што адмаўлялі ў свой час вучоныя

У 1751 годзе каля Ваграма ўпаў метэарыт... Венскі прафесар Штуц выказаўся аб гэтым у 1790 годзе наступным чынам: «Можна сабе ўявіць, што ў 1751 годзе нават самыя адукаваныя людзі ў Германіі маглі паверыць у падзенне кавалка жалеза з неба, — настолькі слабыя былі тады іх веды ў галіне прыродазнаўства... Але ў наш час непрабачальна лічыць магчымымі падобныя казкі».

У шматлікіх музеях метэарыты выдалілі з калекцый, каб «не зрабіць музеі пасмешышчам».

У тым жа 1790 годзе ўпаў метэарыт каля мястэчка Жулек у Францыі. Мэр мястэчка паслаў пратакол аб гэтым здарэнні, падпісаны 300 відавочцамі, у Акадэмію навук. Рэферэнт акадэміі заявіў, што можна толькі пашкадаваць абшчыну, якую ўзначальвае мэр такі дурны, што ён можа паверыць у казкі аб метэарытах.

Акадэмік Дзелюк сказаў: «Калі нават такі камень упадзе ў мяне перад нагамі і я вымушаны буду прызнаць, што я яго бачыў, я дадам, што паверыць у гэта я не магу».

А другі акадэмік, Фодзен, заўважыў, што падобныя рэчы лепш адмаўляць, чым апускацца да спроб вытлумачыць іх.

АДЗІНЫ Ў ПОЛЬШЧЫ

Пры лодзінскім універсітэце існуе адзіная ў Польшчы майстэрня пластычных рэканструкцый. У ёй на аснове чэрапа ўстанаўліваецца выгляд людзей, якіх ужо няма ў жывых. Вядзе майстэрню скульптар Венчыслаў Плавінскі (на здымку). Ён апрача скульптуры добра апанаваў антрапалогію. Венчыслаў Плавінскі зрабіў шмат рэканструкцый выгляду сярэдневяковых людзей, супрацоўнічае ён таксама з Закладам крыміналістыкі ў Варшаве.

Пакінутая сталіца

Больш тысячы гадоў назад людзі пакінулі горад Яр-Хато, старажытную сталіцу Уйгурскага княства ў Цэнтральнай Азіі. Па захаваўшыхся развалінах горада можна меркаваць аб высокай культуры яго жыхароў. Аднак да гэтага часу вучоным не ўдалося ўстанавіць прычыну, чаму Яр-Хато раптоўна апусцеў — быць можа, тут узнікла эпідэмія, высахлі рэкі і вадаёмы або варожыя войскі знішчылі і пагналі ў палон гараджан. Археалагічныя раскопкі яшчэ не далі магчымасці раскрыць тайну Яр-Хато.

Дарагое СЭРЦАЙКА

У мінулым тыдні я прачытала тваю параду Ніне з Сакольскага павета. І хоць я не хачу ніякай ад цябе парады, аднак хачу напісаць, што ты, Сэрцайка, вельмі трапна параіла Ніне.

Я сама ўжо 2 гады замужам і са мною было так сама, як з Нінай. Мой муж, будучы яшчэ маім нарачоным, патрапіў пры людзях мяне набіць. А гэта на вёсках яшчэ здараецца, хоць не так ужо часта. Калі мы пажаніліся, муж зусім не змяніўся, хоць я думала, што, калі ажэніцца, дык гэтага не будзе рабіць, бо ўжо ж я буду яго жонкай, дык няма чаго быць зайздросным. На жаль, выйшла інакш.

І вось нядаўна мы былі ў гасціне. Каля мяне сядзеў адзін хлапец, вельмі вясёлы і прыгожа спяваў. І я таксама вельмі люблю спяваць. І мы з ім цэлы вечар спявалі (муж мой невясёлага ўспасабення). І мужу гэта не спадабалася, а калі вярталіся дамоў, ён мяне ўдарыў у твар. Разумееш, Сэрцайка, як ён мяне паніжыў гэтым. А так ужо было многа разоў, і не толькі з зайздрасці, але папросту з няведама чаго, што нават не магу дадумацца за што.

І таму я хачу параіць Ніне, няхай здалёк мінае такога хлопца, бо пазней будзе шкадаваць, што не зрабіла вось так, як ёй раяць. Я гэта знаю па сабе.

Ліда
з Гайнаўскага павета

Трыбуна чытачоў

Мая прапанова

Дарагія Сябры! Кожны з нас любіць чытаць сваю газету, кожны нецярпліва чакае, калі яна прыдзе, усхвалявана гартае старонкі яе, шукае свайго прозвішча, глядзіць, што ў ёй новага. Мы зжыліся з «Нівай». Яна заўсёды ў нашых думках. Бо калі мы глядзім на бясконцую даль даспяваючага жыта, бо калі мы глядзім на далікатны пух узышоўшых раслін, нам на думку прыходзіць ніва, ніва нашай будучыні, ніва нашай мары. Прышоўшы дамоў, каб пасля цяжкай працы адпачыць, мы бяром яе ў рукі як нешта вельмі дарагое. Калі я чытаю «Ніву», мне здаецца, што гутару з нейкім добра знаёмым, які ў кожную хвіліну параіць мне, як жыць, каб труд мой не пайшоў на марна; мне здаецца, што я сустракаю ветлівых сяброў і расказваю ім свае радасці і сум. Аднак хоць я яшчэ і малады чытач, прыкмячаю, што не ўсё ў нас так, як трэба. Мы часта любім скідаць віну на свайго брата, каб дапячы яму, каб асмяяць яго. А ідэалаў няма. Кожны з нас часам скаўзнецца з дарогі, заблудзіцца. І як весела на душы, калі знойдзецца чалавек, працягне руку, пакажа куды ісці. Як гэта прыемна, калі ў цяжкіх хвілінах жыцця знойдзецца хтосьці, хто пацешыць нас хоць толькі словамі «не сумуй, браток, не адзін ты». Часта любім вытыкаць людскія недамаганні. А ён такі, гэтакі. Ён п'е, ці лупіць жонку. Але ніколі мы не задавалі сабе працы спытаць, чаму ён такі, чаму ён п'е. Можа ў яго нешта не ладзіцца, можа мае на сэрцы нейкі сум і не мае сябра, які яму параіў бы добра. Ніхто без прычыны не п'е атруты і ніхто не хоча быць сам сабе ворагам. Можа яго толькі тое губіць, што ён не мае нікога блізкага. І вось таму я хацеў бы параіцца з Вамі, сябры, ці не трэба ў нашай дарагой газеце ўвесці змен, якія зрабілі б яе нам яшчэ больш мілейшаю. Па-мойму «Трыбуна чытачоў» не зусім спаўняе сваё заданне. Бо мы самі добра ведаем, што ў Ляўкове ёсць школа, дамы пакрыты чарапіцай, ёсць бібліятэка ў Ласінцы, сады растуць, што недзе ёсць кавалі (і то аж два), ёсць моладзь, якая добра працуе. Але не ведаем, чаму яна добра працуе, да чаго яна імкнецца, што з'яўляецца галоўным маторам яе дзеяння. Можа любоў да бацькаўшчыны, бацькаўшчыны, у якой яна вырасла і выхавалася, мо' барацьба за спакой на свеце, а мо' толькі жаданне славы? Часта, апісваючы прадметы, не бачым за імі людзей. Не бачым іх адносін да сваіх блізкіх, не бачым, чым яны жывуць: радасцю, ці сумам. Вельмі ж добрая рубрыка «Людзі, сярод якіх мы жывем», бо там кожны чалавек знойдзе для сябе многа добрага. І я прапанаваў бы, дарагія сябры, каб «Трыбуну чытачоў» замяніць на «Што аб гэтым думаеце». Мы ў гэтай рубрыцы вялі б дыскусію аб нашых радасцях, недахопах, аб нашым вопыце, раілі б адзін другому, як лепш жыць. Думаю, што гэта многа дало б добрага ў нашым жыцці, зблізіла б нас яшчэ мацней. А мо' вы, дарагія сябры, маеце цікавейшыя прапановы?

К. КАЛІНА

Хто не любіць капусты? Напэўна, такіх няма людзей. Кожная сям'я на вёсцы і не толькі на вёсцы імкнецца закісліць кадушку капусты на зіму. Шаткаваная кіслая капуста вельмі смачная і вельмі карысная для арганізма, а звараная з мясам таксама не горшая.

На здымку Вольга Хмялеўская з Паўднёвага Вострава (Сакольскі павет) вельмі задаволена, што добра урадзіла ў яе капуста.

Тэкст і фота М.С.

Школьныя самадзейнікі

У нашай школе існуе мастацкая самадзейнасць. Школьныя самадзейнікі не толькі выступаюць у сваёй вёсцы, але наведваюць і суседнія. Апошнім часам, напрыклад, галадоўская школа выступіла ў Крывой, дзе юныя самадзейнікі паставілі п'есу і дэкламавалі вершы. Прысутныя былі вельмі задаволены выступленнем школьнікаў з Галадоў.

Сцёпа Грыгарук
Галады, Бельскі павет.

Наш сельгасгуртох

Яшчэ зусім нядаўна ў нашай вёсцы ўсе сеялі з каробкі, жалі сярпом, малацілі цэпам. Не ведалі таксама карысці, якую дае сілас. Адносіны да гэтай працы змяніў сельгасгурток, які арганізаваўся ў нас два гады таму назад. Следам за членамі гуртка і іншыя гаспадары пачалі прымяняць у працы машыны. Цяпер большасць гаспадароў Ляўкова сее толькі сеўнікамі.

У вёсцы члены гуртка вырашылі пабудаваць некалькі сіласных ямаў. За пабудову сіласных ямаў узяліся таксама і іншыя гаспадары, не згуртаваныя ў гуртку. Добрую ролю ў гэтай справе адыграў сельгасгурток з Тарнопаля, на вопыце якога гаспадары пераканаліся аб вялікай карысці сіласу ў кармленні жывёлы.

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Уступаем у новае жыццё

Вёска Курашава з кожным месяцам мяняе свой выгляд. У наш быт увайшло ўжо электрычнае святло, ходзім мы па цэментавым ходніку, побач яго пасадзілі дрэўцы. Цяпер зноў нашы вочы цешыць новаадкрытая грамадская крама. У дзень адкрыцця крамы прыбылі прадстаўнікі з павета і выступіў наш хор пад кіраўніцтвам настаўніка В. Шведа.

Ян Масайло
Курашава,
Гайнаўскі павет.

ВОН!

(Працяг са стар. 3)

У калідоры чуўся крык.

— Возьны! Вынесці!... Хутка!

Прыбіральшчык ухапіўся за запаскуджанае крэсла і пацягнуў на склад.

* ⁂ *

Піліп Кізевіч, старшыня беластоцкай управы ТБШ, Язэп Грэсь і яшчэ некалькі актывістаў склалі візіт Высакінскаму. Патрэбны быў дазвол на правядзенне сходаў тэбэшоўскіх гурткоў і наладжанне некалькіх спектакляў мастацкай самадзейнасці.

— О, зноў беларусы, — пан начальнік, здаецца, у добрым настроі. — У чым справа?

— Наогул, не так зноў важная... — Піліп гаворыць у тон. — З ёю маглі б справіцца камісарыяты паліцыі, але, на жаль, вымушаны турбаваць вас асабіста, пане.

— Наракаеце, што не давяраем вам, маеце перашкоды ў дзейнасці? Бачыце, трэба быць лаяльным у адносінах да дзяржавы — мы хочам супрацоўнічаць з вамі. Заўсёды аб гэтым кажу. Дапамажыце нам, укажыце камуністаў. Ачысцім ТБШ ад іх — тых маскоўскіх агентаў. Створым тады магчымасці да лепшай і шырэйшай працы...

«Старая песенька», — Кізевіч цярпліва слухаў.

— ...Дзе не ткніся, усюды трапіш на камуністычную дыверсію.

Піліп зразумеў гэты не зусім тонкі начальніцкі прыём.

— Хай пан начальнік не расказвае нам баек! — перапыніў яго са злосцю. Пытаем, ясна: дазваляеце ці не дазваляеце правесці сходкі?

Грэсь штурхае пад сталом нагою.

Высакінскі дазволіў. На развітанне не падаў рукі.

Сакрат ЯНОВІЧ

ПАРАДЫ НАШАГА ПРАЎНІКА

АЛІМЕНТЫ ПАСЛЯ СМЕРЦІ БАЦЬКІ

Пытанне: Гр. Н. звярнулася ў суд у справе сцвярджэння бацькоўства і аліментаў. У часе працэсу бацька памёр. Суд спыніў судавядзенне. Ці дзіця мае права да аліментаў?

Адказ: Каб справа аб аліментах магла быць у гэткім выпадку вырашана, трэба звярнуцца да павятовага суда, які з'яўляецца апякунчай уладай, з просьбай аб вызначэнні куратара, які бярэ дзіця пад сваю апеку. Суду, які вёў справу аб аліментах, трэба падаць прозвішчы і адрасы наследнікаў памёршага.

Пасля гэтага суд вырашыць справу. Суд можа пры гэтым, устанаўляючы бацькоўства, прысудзіць аліменты толькі за час да смерці бацькі. Аліменты гэтыя выплачваюцца са спадчыны. Апрача гэтага, дзіця атрымлівае спадчыну нароўні з іншымі дзецьмі памёршага.

УВАГА: праўнік прыймае наведвальнікаў у рэдакцыі кожны панядзелак ад 11 да 12 гадзіны. Парады бясплатныя.

Ці толькі у Кузаве?

(Працяг са стар. 5)

ны гуртка ЗМВ, — калі ад 1958 г. прадстаўнік з павету быў толькі два ці тры разы.

Моладзь азіраецца на дапамогу павятовых улад, а ў павеце кажуць: «Будзеце добра працаваць — дапаможам.»

Члены ЗМВ так і сядзяць, нічога не рабіўшы. Не плацілі членскіх складчын ужо за некалькі год. Арганізацыя існуе толькі на паперы.

Такія справы не толькі ў Кузаве. У суседніх вёсках, Ставішчах і Дабрыводах, таксама святліца чакае на моладзь. Хто мае быць ініцыятарам культурных пачынанняў у такіх вёсках: старэйшыя, што маюць ключы ад святліцы, ці моладзь? А моладзь тут здольная. Не раз бачыў у іх выкананні п'есы, танцы, слухаў песні. Не раз пісаў аб гэтым у «Ніве». Чаму цяпер таго няма? Змянілася вёска, людзі? Крыху так. Адышлі старэйшыя, іх месцы занялі маладыя, якім нехапае вопыту і аўтарытэту. Але гэтыя якасці не прыходзяць без працы. Падумайце над гэтым, маладыя. Мо' тады зменяцца да вас адносіны з боку старэйшых і яны самі перададуць у вашы рукі ключы ад святліцы.

Мацейка

Цырк „ВІСЛА" у Беластоку

25.X. у 19 гадз. на пляцы пры вул. Маніфесту Ліпцовага распачне выступаць з багатай і цікавай праграмай Цырк «ВІСЛА». Артысты — з Польшчы, Чэхаславакіі і Югаславіі.

І кончылася гора

Засаднічая школа механізацыі сельскай гаспадаркі ў Міхалове знаходзіцца ў невялікім будынку. Цесна тут і нявыгадна. Вучні сядзяць па трох у адной лаўцы. Настаўнікам таксама цяжка працаваць у такіх умовах. Але аб гэтым можна ўжо толькі ўспамінаць. У канцы гэтага месяца пяройдзем у новыя муры. Там напэўна не будзе цесна, бо будынак велізарны.

Мікалай Ялінік
Міхалова

Да ведама чытачоў і карэспандэнтаў

Паведамляем, што ад 15 кастрычніка гэтага года рэдакцыя перайшла на сямігадзінны дзень працы, і ў сувязі з гэтым змяніўся распарадак прыёму наведвальнікаў.

Ад 15 кастрычніка г.г. рэдакцыя пачынае працу ў 8 гадзін і канчае ў 15. У гэтых гадзінах і просім уладжваць у нас усе свае справы.

Вёска майстроў

У Навінах шмат майстроў. Гэта пераважна пчалаводы, садаводы, шаўцы, краўцы, кавалі і муляры. Сярод гэтых спецыялістаў вялікую славу здабывае пчалавод Саша Банькоўскі. Ён мае звыш 40 пнёў пчол. Яны прыносяць яму немалую карысць.

Зіна Ялінік
Навіны, Гайнаўскі павет.

ПРАГРАМА
на 22 — 28.X.1962 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавєжа
„Uskrzydleni" (NRD), 23—25. „Żebro Adama" (USA), 26—28.

Кляшчэлі
„Stracone złudzenie" (angl.), 23—25. „Tu radio Gliwice" (NRD), 26—28.

Навасады
„Rzeczywistość" (polski), 26—28.

Нараў
„Alba Regia" (węgierski), 24—28.

Нараўка
„Słońce wschodzi nad Bengalem" (pakistański), 24—28.

Чаромуха
„Mali muszkieterowie" (radz.), 23—25. „Tajemnica starej kopalni" (angl.), 26—28.

Чыжы
„Taka miłość" (czeski), 24—28.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„100 kilometrów" (włoski), 24—28.

Бранск
„Mały marzyciel" (radz.), 23—25.
„Komedianty" (polski), 26—28.

Гродзіск
„Skok o świcie" (radz.), 27—28.

Орля
„Drzwi stoją otworem" (jugosłowiański), 24—28.

Райск
„Tu radio Gliwice" (NRD), 24—28.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Pragnienie" (węgierski), 23—25. „Jak się młody Noszty żenił" (węgierski), 26—28.

Міхалова
„Wszędzie żyją ludzie" (czeski), 23—25. „Tragiczny zamach" (jugosł.), 26—28.

Супрасль
„Letni sen" (szwedzki), 23—25. „Sprawcy nieznani" (włoski), 26—28.

Чорна Беластоцкая
„Siedmiu złodziei" (włoski), 23—25. „Komedianty" (polski), 26—28.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Aby kwitło życie" (polski), 23—25. „Uśmiech nocy" (szwedzki), 26—28.

Мілейчыцы
„Letni sen" (szwedzki), 23—25. „Ukryte skarby" (czeski), 26—28.

Нурэц
„Tomcio Paluch" (meksykański), 23—25. „Koniec drogi" (bułgarski), 26—28.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Profesor Mamlock" (NRD); 23—25. „Majowe gwiazdy" (czeski), 26—28.

Сухаволя
„Przeciwnicy" (węgierski), 23—25. „Samolot odlatuje o 9-tej" (radz.), 26—28.

Шудзялава
„Zuzanna i chłopcy" (polski), 24—28.

Янаў
„Dzień powszedni" (NRD), 23—25. „Długa noc 1943" (włoski), 26—28

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Statek z dynamitem" (rumuński), 26—27.

Новы Двор
„Salwa o świcie" (radz.), 27—28.

Ружаны Сток
„Gorsza miłość" (węgierski), 27—28.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 łz, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-5-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $, w Europie 5 $ — w USA.

Nakład 5000. Błtk F-3

У МУЗЕІ БУДУЧЫНІ

Экскурсавод да наведвальнікаў музея:
— Таварышы! Калісьці ў далёкім мінулым ужывалі некаторыя людзі алкаголь. Вы бачыце перад сабой аднаго з заспіртаваных алкаголікаў.

СПОСАБ

— Ці ведаеш нейкі сродак супроць кахання з першага позірку?

— Вядома. Зірнуць яшчэ раз.

*

НЕ СПРАБАВАЎ

— Скажы, Пятрук, калі ты ў нядзелю доўга туляеш, ці можаш у панядзелак працаваць?

— Не маю ўяўлення, яшчэ ніколі не спрабаваў.

*

НАПАЛОХАЎ

Ляснік злавіў браканьера на месцы злачынства.

— Ты што гэта сячэш тут? — грозна спытаў вартаўнік лесу.

—Бярозу, — спакойна адказаў браканьер.

*

ТАТА - ПАДАРОЖНІК

Па радыё перадавалі аб палёце спадарожніка. Пяцігадовая Ліза ўсклікнула:

— Мама! Дык гэта ж наш тата!

— Чаму, дачушка?

— А наш тата ўвесь час падарожнічае...

ВЕСЛАВА ЛУБКОЎСКАЯ

ЧАКАННЕ

Ходзім мы сабе па парку, лісце шалясціць, ветрык павявае.

— Людзі глядзяць! — кажу я табе перасцерагальна. І сапраўды. На лавачцы пад дубам сядзіць мужчына і крыва ўсміхаецца. Яму, відавочна, не падабаецца, што ты хацеў мяне пацалаваць.

— Людзі глядзяць! — уздыхаеш ты са смуткам і спрабуеш далікатна абняць мяне. Але ля стаўка стаяць дзве жанчыны ў ботах і з дакорам глядзяць на нас. І ім не да спадобы, што ты абдымаеш мяне ў іх на вачах.

— Які скандал, паглядзіце, даражэнькая! — кажа адна.

— Сораму на грош няма, — выводзіць другая.

І мы ідзем дадому. Ветрык павявае, падае лісце з дрэў.

— Людзі глядзяць, — шапчу я каля брамы, калі ты намагаешся прытуліць мяне.

І праўда. Над намі расчыняюцца вокны, чуваць абураны шэпт, нехта нават успамінае міліцыю. Задыханая, я ўзбягаю па лесвіцы, адчыняю дзверы — у кватэры крык, аж столь дрыжыць. Гэта Маліняковы, нашыя суседзі па кватэры, вядуць дыскусію аб сямейным бюджэце. Яна прыгадвае яму яго лёгкадумнасць, якая заходзіць занадта ўжо далёка..., ён ёй — не вельмі прыгожы спосаб заробку яе мілай матулі...

І вось яны ўжо на калідоры. Маліняк узяў з сабой вешалку... Вось дыскусія вядзецца ўжо на сходах. Малінякова захапіла трапачку... Вось ужо яны дыскутуюць на двары, аргументуючы ўзятымі з сабой прадметамі...

Я выбягаю ўслед за імі.

— Пані Малінякова! — крычу я. — Людзі глядзяць!

— Людзі? — здзіўляецца пані Малінякова, спрытна арудуючы трапачкай.

— Людзі? — пытае Маліняк і нішчыць на жонцы вешалку. — А што ім да нас?

Я гляджу наўкола. Так і ёсць, з некаторых акон сёй-той кідае вокам на дыскутуючых Маліякоў. Але ж ніхто не здзіўляецца, ні ў каго не крывіцца ад гневу твар, ніхто не адважваецца перашкаджаць.

Уздыхаючы, я іду па сходках да сябе.

— Ах, як доўга, — думаю я, — як жа доўга прыдзецца нам яшчэ чакаць, пакуль у людзей знікне цікавасць да нас, пакуль яны перастануць дарыць нас сваёй увагай.

Пераклаў з польскай
А. Міхневіч

— Ён праглынуў магніт...

ПРАГРЭС НАВУКІ

Дарэмныя спрэчкі, дарагія таварышы, крочыць сёння наперад навука і не азіраецца. Вось, напрыклад, савецкія інжынеры прапануюць перагарадзіць Балтыйскае мора, каб ізаляваць яго ад халоднай плыні з Ледавітага акіяна. Прыбярэжны клімат тады стане мяккім і цёплым, а гэта ў сваю чаргу адкрые новыя спрыяльныя ўмовы для сельскай гаспадаркі.

Для патрэб марскога транспарта ў Балтыйскай дамбе будзе паўтары тысячы варот.

Уявіце, мілыя чытачы, размах гэтай задумы. У нас гаспадар колькі клопатаў мае з аднымі варотамі (то цяля выскачыць у вароты, то фурманка воссю зачэпіць варотні слуп, то ад старасці варота перакрываецца), а тут, калі ласка, 1500 варот і ніякіх непрыемнасцей.

Пры такім прагрэсе навукі, праз якіх-небудзь дзесяць год нашы сяляне самі сябе не пазнаюць.

Прачнецца тады селянін, на гадзіннік зірне, нагавіцы нацягне, на тэрмометр за акном паглядзіць, на барометр гляне, складзе метэаралагічныя даныя і пачне вырашаць, якую працу рабіць пры гэтай пагодзе. Але тут разважанні селяніна спыніць голас жонкі.

— Уключай самадойку, усе каровы падлучаны да апарата.

Гаспадар рычажок паварачвае — і малако цячэ проста ў сепаратар. А тут пісьманосец прыходзіць і «Ніву» прыносіць. Гэтая «Ніва» зусім не падобная на сённяшнюю, паперы няма ні на грош. «Ніва» на фотастужцы скручана ў рулончык. Гаспадар устаўляе стужку ў апарат, слухае гумар, на экран паглядвае і смяецца, за бакі хапаецца. А з іншага апарата голас выклікае:

— Ало, 63! Ты мяне чуеш? Тут дзесятка, пазыч, сябра, дзве спірттаблеткі для ўнутранага расцірання.

Гаспадар укладае ў пнеўматычны апарат дзве таблеткі, і дзесяты гузік націскае. Тут жонка бармоча:

— Зноў звязваешся з п'яніцай з дзесятага нумара!

Гаспадар міралюбна адказвае:

— Эх, мілая, дзве таблеткі — гэта два літры, праз гадзіну ён будзе гатовы. Я выкарыстаю гэта і пастараюся набыць у яго кішэнную грэлку. Цуда — не рэч. На панадворку мароз да касцей прабірае, а ты гэтае цуда ў кішэню ўкладаеш і так цёпла робіцца, што ад чалавека пара б'е... Ды, вось яшчэ, амаль не забыў, трэба да Дзядзькі пазваніць, чаго гэта ён, курачы сын, нічога не напісаў у мінулым нумары.

І сапраўды, людзі мілыя, звоніць у мяне тэлефон, звоніць.

Жонка мая ласкавая крычыць:

— Лявонька, стары чорт, да цябе звоняць, чаго круцішся, бы дзярмо ў палонцы!

А я сапраўды кручуся. Як мне не круціцца, як у мяне ў пакоі парадак такі, што ніяк не знайду, дзе гэты тэлефон звоніць.

Што ж, людзі добрыя, і прагрэс навукі нам не паможа, калі не будзем сваіх спраў у парадку трымаць.

Дзядзька Лявон

ІВАН МУРАВЕЙКА

ЯК ТАТА І МАМА

(Гумарэска)

Брат і сястрычка
Працуюць да поту:
Вельмі багата
Ў іх сёння работы.

Трэба ў калясцы
Вазіць ляльку Ганку,
Трэба з пясочку
Пячы абаранкі.

Трэба плацінай
Спыніць ручаіну,
А потым схадзіць
На лужок у маліны.

Работа ідзе ў іх суладна,
І раптам
Гаворыць Андрэйка:
— Ой, Натачка, Ната!
Гульню я прыдумаў
Цікавую надта.

Ты будзь нашай мамкай,
Таму ты павінна
Абед гатаваць мне
І бегаць на рынак.

Бялізну ўсю мыць,
Хату, двор падмятаць,
Хадзіць па ваду,
Кроіць, шыць, цыраваць,
І ложак штодзень
Рассцілаць,
Засцілаць.

А зараз ідзі
Ты па шчотку хутчэй,
Глянцуй чаравікі мае,
Ды чысцей!

А я буду, Натка,
Як наш любы татка:
На канапе ляжаць,
Папяроску смактаць
Ды газеты чытаць.

Без слоў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Р. Цішка** з Крынак, Сакольскага павета, змяшчаем песню з кінафільма «Стрекоза»

ПЕСНЯ СТРЕКОЗЫ

Слова М. Бараташвили

Муз. С. Цинадзе

Чудный май, желанный май,
Ты отраду сердцу дай!
Голубеющий простор
Ароматом напоён.
Ото всюду песен хор,
Дивных звуков перезвон,
Соловьи поют в садах,
Утопающих в цветах.

Припев:

Аба дели, дели, дели, дела,
Аба дели, дели, дели, дела,
Аба дели, дели, дели, дела, о!

Среди роз — отрада мне,
В сердце радость без границ.
Засыпаю при луне,
Просыпаюсь с пеньем птиц.
Песни ласточек звенят,
Птички в воздухе парят, —
Всюду радость ждёт меня;
Там, где песня, там и я!

Припев.

Увага ў наступным нумары «ВОСЕМНАДЦАТЬ ЛЕТ»!

КУР'ЁЗЫ

Містэр Дарвас робіць долары

Містэр Ніколас Дарвас, былы акрабат, напісаў і выдаў кнігу «Як я зарабіў на біржы два мільёны долараў». 150 тысяч экземпляраў гэтай кнігі па цане 4 долары 95 цэнтаў былі ў момант прададзены. Некаторыя чытачы, уведзеныя ў зман парадамі аўтара кнігі, панеслі буйныя страты і ўзбудзілі судовую справу супраць Дарваса. Генеральны пракурор Нью-Йорка, які вядзе расследаванне, заявіў, што ўсё напісанае ў гэтай кнізе з'яўляецца выдумкай, аднак паводле існуючых законаў аўтара нельга прыцягнуць да судовай адказнасці.

«Морген».

ГАЛАВАЛОМКА

БЕЗ ЛОЦМАНА

Збор турыстаў вызначаны на востраве А. Як хутка патрапіце вы без лоцмана праехаць туды?

